

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

- 54. Stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie výkladu ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku v súvislosti s aplikáciou § 43 ods. 1 Trestného zákona - z ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku je zrejmé, že o trestných činoch, za ktoré možno uložiť výnimočný trest, je na vykonanie súdneho konania vecne príslušný vždy krajský súd. Uvedené ustanovenie zákona totiž neviaže podmienky vecnej príslušnosti krajského súdu na konkrétne právne posúdenie obžalobného skutku, ale na možnosť uloženia výnimočného trestu, pričom s ohľadom na ustanovenie § 29 ods. 1 Trestného zákona nie je podstatné, či výnimočný trest možno uložiť podľa všeobecnej časti alebo osobitnej časti Trestného zákona.....7**
- 55. Podmienky naplnenia znakov trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona v prípade páchatel'a, ktorý sa v dome iného zdržiava ako nájomník - o trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona pôjde aj v prípade páchatel'a, ktorý sa v dome iného zdržiava so súhlasom jeho vlastníka (ako nájomník) a ktorý vojde proti jeho vôli do časti domu, užívanie ktorej si vlastník vyhradil len pre svoju osobu, pričom pri čine použije násilie, prekoná prekážku, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu do tejto časti domu a spácha tento čin so zbraňou.....12**
- 56. Skúmanie stavu páchatel'a pred a po aplikácii návykovej látky z hľadiska zistenia, či nekonal za podmienok trest-**

neho činu opilstva podľa § 201a Trestného zákona - pri trestných činoch spáchaných pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky spôsobilej nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho ovládaciu alebo rozpoznávaciu schopnosť alebo sociálne správanie (§ 89 ods. 11 Trestného zákona) treba zisťovať stav páchatel'a pred aplikáciou návykovej látky a jej vplyv na páchatel'a po jej aplikácii z toho hľadiska, či sa neprivedol do stavu nepríčetnosti v zmysle § 12 Trestného zákona, a teda či nekonal za podmienok ustanovenia § 201a Trestného zákona o trestnom čine opilstva.....

17

57. Nahradenie väzby zárukou a sľubom alebo peňažnou zárukou v prípade, ak to vnútroštátne právo nepripúšťa -

I. Súd a v prípravnom konaní sudca môže na žiadosť obvineného podľa článku 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (publikovaného pod č. 209/1992 Zb.) nahradiť väzbu zárukou a sľubom podľa § 73 ods. 1 Trestného poriadku per analógiám alebo peňažnou zárukou podľa § 73a ods. 1 Trestného poriadku per analógiám aj v prípadoch, keď je obvinený vo väzbe z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. b), ods. 2, ods. 3 písm. a), b), c), d) Trestného poriadku, resp. keď je obvinený trestne stíhaný pre trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Trestného zákona, keďže ustanovenie článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zabezpečuje väčší rozsah základného práva.

II. Z tohto dôvodu vnútroštátne právo nemôže z pôsobnosti druhej vety článku 5 ods. 3 Dohovoru vylúčiť niektoré trestné činy, resp. niektoré dôvody väzby, keďže rovnako článok 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy zahrňuje v sebe aj možnosť prepustenia počas konania podmieneného zárukou.....

25

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

- 58. Predkupné právo** - predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy.....33
- 59. Dovolanie** - rámec daný ustanovením § 238 ods. 4 a § 239 ods. 3 O. s. p. v rozvodových veciach, kde manželstvo bolo rozvedené, vylučuje prípustnosť dovolania z dôvodov uvedených v § 237 O. s. p.....39
- 60. Výpoveď z nájmu bytu** - skutočnosť, že jednostranný právny úkon výpovede z nájmu bytu neexistuje, alebo nebol nájomcovi doručený, vylučuje možnosť aplikácie ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.....42
- 61. Poistenie, počítanie času, zánik poistenia uplynutím lehoty** - účinky spojené s plynutím času tam, kde je stanovená lehota podľa dní, týždňov, mesiacov alebo rokov, nastávajú uplynutím lehoty. Ak nie je stanovené alebo dohodnuté, že lehota uplynie v priebehu dňa (stanovením konkrétneho časového okamihu), uplynie lehota uplynutím 24. hodiny posledného dňa lehoty. Pri zániku poistenia podľa § 801 Obč. zák. to platí bez ohľadu na to, kedy v posledný deň lehoty končí prevádzková doba v pobočkách poisťovne a na to, dokedy mal ten, kto bol povinný platiť poistné, reálnu možnosť ho zaplatiť.....47
- 62. Súdne konanie** - Občiansky súdny poriadok, ani iný všeobecne záväzný právny predpis nezakazuje, aby na tom istom stupni rozhodoval vo veci opakovane ten istý senát alebo sudca. Toto nie je dôvod na vylúčenie sudcu z konania a rozhodovania vo veci.....51

63. Ochranná známka, súdne konanie - ak Úrad priemyselného vlastníctva SR nie je účastníkom občianskeho súdneho konania, nemôže mu súd v konaní ukladať povinnosti týkajúce sa zápisu ochrannej známky do registra ochranných znáмок.

Na konanie vo veci ochrannej známky sa vzťahujú predpisy o správnom konaní. Rozhodnutie Úradu priemyselného vlastníctva SR preskúmava súd iba ak koná podľa 5. časti Občianskeho súdneho poriadku.

Ak súd prvého stupňa žalobu zamietol z dôvodu, že o určení neplatnosti zmluvy nie je daný naliehavý právny záujem, odvolací súd nemôže tento rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť, pretože tým by porušil zásadu dvojinštančnosti konania55;

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

54.

STANOVISKO

trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie výkladu ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku v súvislosti s aplikáciou § 43 ods. 1 Trestného zákona, sp. zn. Tpj 13/2005, prijaté dňa 19. decembra 2005.

Z ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku je zrejmé, že 0 trestných činoch, za ktoré možno uložiť výnimočný trest, je na vykonanie súdneho konania vecne príslušný vždy krajský súd. Uvedené ustanovenie zákona totiž neviaže podmienky vecnej príslušnosti krajského súdu na konkrétne právne posúdenie obžalobného skutku, ale na možnosť uloženia výnimočného trestu, pričom s ohľadom na ustanovenie § 29 ods. 1 Trestného zákona nie je podstatné, či výnimočný trest možno uložiť podľa všeobecnej časti alebo osobitnej časti Trestného zákona.

Odôvodnenie:

Pri sledovaní rozhodnutí senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa zistilo, že nepostupujú jednotne pri výklade ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku o vecnej príslušnosti krajského súdu v súvislosti s aplikáciou § 43 ods. 1 Trestného zákona.

V prvom prípade Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore o príslušnosť medzi Krajským súdom v T. a Okresným súdom S., ktorý sa týkal obžalovaného, na ktorého bola podaná obžaloba pre pokračovací trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona napriek tomu, že bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 22. júna 1995, sp. zn. 1 T 16/95, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. septembra 1995, sp. zn. 4 To 64/95, odsúdený za spolupáchateľstvo pokusu trestného činu lúpeže podľa § 8 ods. 1, § 9 ods. 2 a § 234 ods. 1 Trestného zákona, na trest odňatia slobody vo výmere tri roky, ktorý trest vykonal 6. septembra 1996, vyslovil, že príslušným súdom na vykonanie trestného konania v prvom stupni v trestnej veci obžalovaného je Krajský súd v T.

Tento svoj názor odôvodnil tým, že z ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku je zrejmé, že o trestných činoch, za ktoré možno uložiť výnimočný trest, je na vykonanie súdneho konania vecne príslušný vždy krajský súd.

Citované ustanovenie zákona totiž neviaže podmienky vecnej príslušnosti krajského súdu na konkrétne právne posúdenie obžalobného skutku, ale na možnosť uloženia výnimočného trestu.

Zo skutkových okolností vyplýva, že obžalovaný bol pred spáchaním obžalobného skutku, posudzovaného ako pokračovací trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona, dvakrát potrestaný trestom odňatia slobody za trestný čin lúpeže, t. j. za trestný čin výslovne uvedený v § 43 ods. 1 Trestného zákona, pričom oba uvedené tresty aj vykonal a nedošlo k zahladeniu týchto odsúdení.

V druhom prípade v spore o príslušnosť medzi Okresným súdom T, a Krajským súdom v K., ktorý sa týkal obvineného, na ktorého bola podaná obžaloba pre pokračovací trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, ktorý mal spáchať ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 43 ods. 1 Trestného zákona, napriek tomu, že rozsudkom Okresného súdu T., sp. zn. 6 T 463/96, zo 16. januára 1997 bol odsúdený pre trestný čin znásilnenia podľa § 241 ods. 1 Trestného zákona ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody v trvaní sedem rokov so zaradením do III. nápravno-výchovnej skupiny, ktorý trest vykonal 20. januára 2004 a rozsudkom Okresného súdu T., sp. zn. 1 T 216/90, z 21. februára 1991 bol odsúdený pre trestný čin lúpeže formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona k § 234 ods. 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody v trvaní štyroch rokov so zaradením do II. nápravno-výchovnej skupiny, ktorý trest vykonal 12. júla 1995 a taktiež rozsudkom Okresného súdu T., sp. zn. 4 T 706/88, z 24. novembra 1988 bol odsúdený pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona a výtržníctva podľa § 202 ods. 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody v trvaní troch rokov so zaradením do II. nápravno-výchovnej skupiny, ktorý trest vykonal iba sčasti, pričom výkon zvyšku trestu mu bol 1. januára 1990 odpustený amnestiou, Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že príslušným na prejednanie a rozhodnutie trestnej veci obvineného je Okresný súd T.

Tento svoj názor odôvodnil tým, že na určenie vecnej príslušnosti krajského súdu, ako súdu prvého stupňa (§17 ods. 1 Trestného poriadku), je rozhodná dolná hranica trestnej sadzby odňatia slobody vo výške najmenej osem rokov, stanovená na príslušný trestný čin v osobitnej časti trestného zákona, pokiaľ nejde o trestné činy, o ktorých podľa § 17 ods. 1 druhá veta Trestného zákona rozhoduje v prvom stupni krajský súd bez ohľadu na trestnú sadzbu. Nemožno preto pre určenie vecnej príslušnosti súdu u ob-

zvlášť nebezpečného recidivistu prihliadať k úprave trestnej sadzby podľa § 43 Trestného zákona.

Na odstránenie rozdielneho výkladu ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku v súvislosti s aplikáciou § 43 ods. 1 Trestného zákona prikázal predseda trestného kolégia podľa či. VI. ods. 1 písm. a), c) Rozvrhu práce na rok 2005, č. Spr. 295/2004, na základe podnetu ministra spravodlivosti Slovenskej republiky v zmysle § 72 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a článku 9 ods. 1 písm. a) Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky trestnému kolégiu najvyššieho súdu, aby zaujalo stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu zákona v uvedenej právnej otázke.

Súčasne predseda trestného kolégia podľa § 11 ods. 1 citovaného Rokovacieho poriadku požiadal o písomné vyjadrenie k posudzovanej otázke Generálnu prokuratúru SR, krajské súde v Bratislave, Trnave, Nitre, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach, Vyšší vojenský súd v Trenčíne, právnické fakulty UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, UPJŠ v Košiciach, Trnavskej Univerzity, Akadémii PZ v Bratislave, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR a Slovenskú advokátsku komoru.

Všetky uvedené orgány a inštitúcie žiadosti o vyjadrenie vyhovelí okrem Právnickej fakulty UK v Bratislave a krajských súdov v Bratislave, Prešove, Žiline, Nitre a v Banskej Bystrici.

Generálna prokuratúra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR, krajské súde v Trnave a v Trenčíne, Vyšší vojenský súd v Trenčíne, Akadémia PZ v Bratislave a Právnická fakulta Trnavskej univerzity považujú za správny názor, že za daných okolností je na vykonanie konania v prvom stupni príslušný krajský súd za predpokladu splnenia zákonných podmienok uvedených v § 43 ods. 1, § 299a ods. 4 Trestného zákona a v § 17 ods. 1 Trestného poriadku.

Krajský súd v Košiciach s prihliadnutím na platnú judikatúru zastáva názor, že v uvedenom prípade je príslušným na vykonanie konania okresný súd.

Trestné kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli senáty najvyššieho súdu k rozdielnym názorom a so zreteľom na obsah došlých vyjadrení, zaujalo k posudzovanej otázke stanovisko, že správne mu výkladu zákona zodpovedá právny názor, podľa ktorého v riešenej veci je vecne príslušný na vykonanie konania v prvom

stupni krajský súd. Trestné kolégium sa pri prijímaní tohto stanoviska riadilo nasledovnými úvahami:

Podľa § 17 ods. 1 Trestného poriadku krajský súd vykonáva v prvom stupni konanie o trestných činoch, ak za ne zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého dolná hranica je najmenej osem rokov, alebo ak za ne možno uložiť výnimočný trest. O trestnom čine teroru podľa § 93 a 93a, záškodníctva podľa § 95 a 96, sabotáže podľa § 97, skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods. 5, neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 4, založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a, výroby detského pornografického diela podľa § 205b ods. 4, hrubého nátlaku podľa § 235a ods. 2 až 5, krádeže podľa § 247 ods. 5, ak bol čin uvedený v odseku 1 alebo 2 spáchaný členom organizovanej skupiny a ods. 6, sprenevery podľa § 248 ods. 4 písm. b) a ods. 5, podvodu podľa § 250 ods. 4 písm. a) a ods. 5, úverového podvodu podľa § 250a ods. 5, subvenčného podvodu podľa § 250b ods. 5, poisťovacieho podvodu podľa § 250c ods. 5, neoprávneného obohatenia podľa § 250d ods. 5, podvodného úpadku podľa § 250e ods. 6, legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 252 ods. 4 a 5 Trestného zákona a o trestnom čine podľa zákona na ochranu mieru koná v prvom stupni krajský súd aj vtedy, ak je dolná hranica trestu nižšia. Krajský súd vykonáva v prvom stupni konanie podľa predchádzajúcej vety aj vtedy, ak sa konanie páchatelia posudzuje len podľa jedného z uvedených odsekov trestného činu.

Z citovaného ustanovenia § 17 ods. 1 Trestného poriadku je zrejmé, že o trestných činoch, za ktoré možno uložiť výnimočný trest, je na vykonanie súdneho konania vecne príslušný vždy krajský súd. Citované ustanovenie zákona totiž neviaže podmienky vecnej príslušnosti krajského súdu na konkrétne právne posúdenie obžalobného skutku, ale na možnosť uloženia výnimočného trestu.

Podľa § 29 ods. 1 Trestného zákona výnimočným trestom sa rozumie jednak trest odňatia slobody nad pätnásť až do dvadsiatich piatich rokov a jednak trest odňatia slobody na doživotie. Výnimočný trest sa môže uložiť len za trestný čin, pri ktorom to tento zákon vo všeobecnej časti (§ 43) alebo v osobitnej časti dovoľuje,

Podľa § 43 ods. 1 Trestného zákona ak súd odsudzuje páchatelia za trestný čin teroru (§ 93, § 93a), terorizmu (§ 94), nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 171a ods. 2 až 5 alebo § 171b ods. 2 alebo 3, všeobecného ohrozenia podľa § 179, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a civilného plavidla podľa § 180a, zavlečenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny (§ 180c), založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny (§ 185a), nedovolennej výroby a držby

omamnej látky, psychotropnej látky, jedu, prekursora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 2 až 7, výroby detského pornografického diela (§ 205b), týrania blízkej osoby a zverenej osoby (§ 215), obchodovania s deťmi podľa § 216a ods. 2 alebo 3 alebo § 216b, vraždy (§ 219), ublíženia na zdraví podľa § 222, zavlečenia do cudziny (§ 233), lúpeže (§ 234), brania rukojemníka (§ 234a), vydierania podľa § 235 ods. 2 alebo 3, hrubého nátlaku podľa § 235a alebo § 235b ods. 2 až 5, znásilnenia (§ 241), sexuálneho násillia (§ 241a), sexuálneho zneužívania podľa § 242 ods. 2 až 4 alebo obchodovania s ľuďmi (§ 246), hoci už bol za takéto trestné činy dvakrát potrestaný a trest aspoň sčasti vykonal, uloží mu trest odňatia slobody na doživotie, ak sú splnené podmienky podľa § 29 ods. 3; inak mu uloží trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov, ak tomu nebránia okolnosti hodné osobitného zreteľa. Súd však nemôže takému páchatelovi uložiť trest odňatia slobody pod dvadsať rokov.

Podľa § 299a ods. 4 Trestného zákona ustanovenie § 43 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola potrestaná za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 pred 1. septembrom 2003, ak táto osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 43 po 1. septembri 2003. Súd však nemusí vziať do úvahy odsúdenie uložené pred 1. septembrom 2003, ak by vzhľadom na mimoriadne okolnosti predchádzajúcich prípadov bolo pre páchatel'a použitie trestnej sadzby odňatia slobody ustanovenej v § 43 neprimerane prísne.

Z uvedeného vyplýva záver, že podľa § 17 ods. 1 Trestného poriadku je zrejmé, že o trestných činoch, za ktoré možno uložiť výnimočný trest, je na vykonanie súdneho konania vecne príslušný vždy krajský súd, lebo toto ustanovenie zákona neviaže podmienky vecnej príslušnosti krajského súdu na konkrétne právne posúdenie obžalobného skutku, ale na možnosť uloženia výnimočného trestu. Pritom s ohľadom na ustanovenie § 29 ods. 1 Trestného zákona nie je podstatné, či výnimočný trest možno uložiť podľa všeobecnej časti alebo osobitnej časti Trestného zákona.

55.

ROZHODNUTIE

O trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona pôjde aj v prípade páchatel'a, ktorý sa v dome iného zdržiava so súhlasom jeho vlastníka (ako nájomník) a ktorý vojde proti jeho vôli do časti domu, užívanie ktorej si vlastník vyhradil len pre svoju osobu, pričom pri čine použije násilie, prekoná prekážku, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu do tejto časti domu a spácha tento čin so zbraňou.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004, sp. zn. 4 To 15/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe odvolania obžalovaného M. K. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 21. januára 2004, sp. zn. 7 T 6/03, podľa § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a rozhodujúc vo veci v zmysle § 259 ods. 3 Trestného poriadku uložil obžalovanému na základe § 219 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 32 ods. 2 a § 35 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 a pol roka so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Z o d ô v o d n e n i a ;

Rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 21. januára 2004, sp. zn. 7 T 6/03, bol obžalovaný M. K. uznaný za vinného z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 k § 219 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s trestným činom porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, 2, 3 Trestného zákona, ktorých sa dopustil na tom skutkovom základe, že dňa 17. apríla 2003 asi o 16.00 hod. pod vplyvom alkoholu v rodinnom dome č. 794 v Dlhom Poli, sekerou rozbil sklenenú výplň uzamknutých dverí vedúcich do obývacej miestnosti a po vniknutí so slovami „Ja ťa zabijem“, ktoré viackrát opakoval, najmenej dvakrát sekol ostrím sekery do hlavy majiteľke domu A. H., ktorej spôsobil prasklinu lebkovej klenby v spánkovej oblasti vpravo s krvácaním pod pavúčnicu, dve sečné rany v pravej spánkovej oblasti dlhé šesť a štyri cm s následným prechodným ochrnutím ľavej strany tela a tvárového nervu s dobou práceneschopnosti najmenej osem týždňov.

Krajský súd mu za to uložil podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 32 ods. 2 a § 35 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov, pričom na výkon uloženého trestu odňatia slobody ho podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona zaradil do I. (prvej) nápravno výchovnej skupiny. Zároveň obžalovanému podľa § 72 ods. 1 Trestného zákona uložil ochrannú psychiatrickú liečbu, ktorú vykoná ústavnou formou.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie obžalovaný M. K., ktoré odôvodnil sám, ako aj prostredníctvom svojho obhajcu. V odôvodnení podaného odvolania v prvom rade namietal skutočnosť, že na hlavnom pojednávaní konanom na krajskom súde mu nebolo umožnené používať zdravotnú pomôcku nevyhnutnú pre plnohodnotné zachovanie funkcie sluchu, keďže od stredného veku trpí silnou poruchou tohto zmyslu, v dôsledku ktorej boli zmanipulované aj jeho výpovede v prípravnom konaní. Čo sa týka právnej kvalifikácie svojho konania ako pokusu trestného činu vraždy navrhol túto zmeniť na trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona, keďže poškodenej sa predtým a ani v minulosti nikdy nevyhrážal a nakoniec právnu kvalifikáciu trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, 2, 3 Trestného zákona navrhol vypustiť, keďže v dome poškodenej sa zdržiaval s jej súhlasom.

Z týchto dôvodov sa podaným odvolaním domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil krajskému súdu, aby mu v novom konaní bolo umožnené v plnom rozsahu aplikovať obhajovacie práva, ktorých porušenie vytýkal spôsobom vyššie uvedeným, aby mu alternatívne odvolacím súdom bola nariadená len ochranná psychiatrická liečba bez samotného uloženia nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku ak nerozhodne odvolací súd podľa § 253 Trestného poriadku preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom uvedeným v citovanom ustanovení zistil, že odvolanie proti rozsudku krajského súdu podala procesná strana na to oprávnená, proti výrokom, proti ktorým odvolanie podať mohla, urobila tak v lehote ustanovenej v zákone (§ 248 ods. 1 Trestného poriadku).

Treba hneď úvodom uviesť, že vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoria-
cím podstatu súdených trestných činov, je napadnutý rozsudok výsledkom
konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom ne-
došlo k žiadnym chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkové-
ho stavu veci, pokiaľ ide o zistenie, že sa predmetné skutky stali spôsobom
popísaným vo výrokovej časti napadnutého rozsudku, že ich spáchal obžalo-
vaný a že z jeho konania nastal, resp. hrozil tam uvedený následok. Na ta-
komto základe potom krajský súd vyvodil z dôkazov skutkové zistenia, kto-
ré sú správne. Vzhľadom na to odvolací súd v otázke skutkových zistení od-
kazuje na veľmi podrobne rozvedené dôvody rozsudku súdu prvého stupňa,
s ktorými sa v plnom rozsahu aj stotožňuje.

Vo vzťahu k odvolacím námietkam obžalovaného M. K. Najvyšší súd Slo-
venskej republiky považuje za potrebné uviesť, že zo zápisnice z hlavného
pojednávania konanom na Krajskom súde v Žiline 21. januára 2004 vyplý-
va, že obžalovaný M. K. mal po celý čas k dispozícii strojček na zvýšenie po-
čítateľnosti. Z tohto dôvodu je preto jeho námietka neopodstatnená.

Čo sa týka skutkových záverov Najvyšší súd Slovenskej republiky
považuje za potrebné len uviesť, že okrem priznania samotného obžalované-
ho bol v posudzovanej veci produkovaný celý rad priamych a nepriamych
dôkazov, ktoré vo svojom súhrne vedú k presvedčivému záveru o vine
obžalovaného M. K. v takom rozsahu, ako ju ustálil krajský súd v napadnu-
tom rozsudku.

Správne preto krajský súd neuveril obhajobe obžalovaného M. K., že po-
škodenú A. H. nemal úmysel usmrtiť, ale len postrašiť, z ktorého dôvodu ju
do hlavy udrel aj obuchom sekery a nie jej ostrou časťou. V tomto smere, ok-
rem výpovede samotne poškodenej, treba prihliadnúť aj na obdobné konania
obžalovaného zo 16. apríla 2000 a 24. februára 2001, ktoré sa neskončili
jeho trestným stíhaným len v dôsledku absencie súhlasu poškodenej podľa
163a Trestného poriadku, pričom rovnako v týchto prípadoch došlo z jeho
strany za následného použitia noža, resp. sekery k vyhrážkam usmrtením
adresovaným A. H. Naviac okolnosť, že poškodená bola do hlavy dvakrát
udretá sekerou jej ostrou časťou, je bezpečne preukázaná znalcom z odboru
zdravotníctva, odvetvie súdne lekárstvo.

Správne zistené konanie obžalovaného M. K. krajský súd posúdil v súla-
de so zákonom, keď ho právne kvalifikoval ako pokus trestného činu vraždy
podľa § 8 ods. 1 k § 219 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu
s trestným činom porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2,
ods. 3 Trestného zákona. Odôvodnenie tejto právnej kvalifikácie je v napad-
nutom rozsudku dostatočné a vecne správne, preto odvolací súd v tomto

smere odkazuje len na dôvody rozsudku súdu prvého stupňa, ktoré si osvojuje. V tomto smere taktiež neobstojí námietka obžalovaného založená na tvrdení, že v dome poškodenej sa zdržiaval s jej súhlasom, a preto nemôže ísť o trestný čin porušovania domovej slobody. Z výpovede poškodenej A. H. totiž vyplýva, že poškodená obžalovanému povolila používať len izbu na povale, kuchyňu a WC, pričom mu výslovne zakázala vstup do obývacej izby, navyiac táto izba bola v čase spáchania činu z dôvodu tohto zákazu aj uzamknutá. Za takéhoto stavu je potom aj nepodstatné, že obžalovaný sa v dome poškodenej zdržiaval s jej súhlasom, keď jeho pohyb po dome bol zo strany poškodenej presne vymedzený aj v tom rozsahu, že prístup do obývacej izby mal prísne zakázaný.

O trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona pôjde aj v tom prípade, pokiaľ páchatel (nájomca), ktorý sa v dome zdržiava so súhlasom jeho vlastníka, vojde proti jeho vôli do časti domu, užívanie ktorej si vlastník vyhradil len pre svoju osobu, pričom pri čine použije násilie, prekoná prekážku, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu do tejto časti domu a spácha tento čin so zbraňou.

Rovnako v súlade so zisteným skutkovým stavom postupoval krajský súd, keď konanie obžalovaného z hľadiska subjektívnej stránky právne posúdil ako úmysel priamy podľa § 4 písm. a) Trestného zákona, ktorý napriek osobnostnej štruktúre obžalovaného dôvodil z povahy a spôsobu použitia útočného nástroja a lokalizácie úderov, ako aj z okolností, ktoré predchádzali spáchanému činu.

Krajský súd však pochybil, keď pri určení druhu a výmery trestu, vychádzajúc z kritérií uvedených v § 31 ods. 1 a § 32 ods. 2 Trestného zákona, berúc do úvahy účel trestu vymedzený v § 23 ods. 1 Trestného zákona v dostatočnom rozsahu, okrem spôsobeného následku, nezohľadnil hlavne okolnosť, že obžalovaný M. K. spáchal žalované trestné činy v stave zmenšenej prítomnosti, pričom účel trestu v jeho prípade, keďže ide o mentálne retardovanú osobnosť v pásme strednej až ťažkej debility s organickým psychosyndrómom v rámci involučných zmien a chronického abusu alkoholu, možno podstatne lepšie dosiahnuť za súčasného uloženia ochranného liečenia aj trestom kratšieho trvania bez toho, aby bol súd viazaný obmedzeniami uvedenými v § 40 ods. 5 Trestného zákona.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z tohto dôvodu na podklade odvolania obžalovaného M. K. podľa § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a sám postupujúc podľa § 259 ods. 3 Trestného zákona rozhodol tak, že obžalovanému M. K. podľa § 219

ods. 1 Trestného zákona s použitím § 32 ods. 2 a § 35 ods. 1 Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 a pol (dva a pol) roka, na výkon ktorého ho podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona zaradil do I. (prvej) nápravno výchovnej skupiny, pričom výrok o uloženom ochrannom opatrení v forme ochrannej ústavnej psychiatrickej liečbe týmto rozhodnutím zostal nedotknutý.

56.

ROZHODNUTIE

Pri trestných činoch spáchaných pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky spôsobilej nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho ovládaciú alebo rozpoznávaciu schopnosť alebo sociálne správanie (§ 89 ods. 11 Trestného zákona) treba zisťovať stav páchatel'a pred aplikáciou návykovej látky a jej vplyv na páchatel'a po jej aplikácii z toho hľadiska, či sa neprivedol do stavu nepríčetnosti v zmysle § 12 Trestného zákona, a teda či nekonal za podmienok ustanovenia § 201a Trestného zákona o trestnom čine opilstva.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2004, sp. zn. 2 To 3/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe odvolania obžalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. novembra 2003, sp. zn. 2 T 4/03, podľa § 258 ods. 1 písm. c), f) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a Krajskému súdu v Banskej Bystrici prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia*

Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. novembra 2003, sp. zn. 2 T 4/03, bol obžalovaný Š. M. uznaný za vinného z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

dňa 31. decembra 2002 v čase od 12.00 hod. do 15.15 hod. v kuchyni svojho rodinného domu č. 53 na ulici Kukučínovej v Závadke nad Hronom, okres Brezno v opitom stave z presne nezistených príčin v úmysle usmrtiť taktiež opitého F. B., nar. 12. júla 1934, tohto napadol tak, že ho najmenej 13-krát udrel miernou až strednou intenzitou päťami do oblasti tváre, najmenej 8-krát ho udrel miernou až veľkou intenzitou drevenou palicou o dĺžke 137 cm o priemere 3,5 cm do pravej temennospánkovej časti hlavy, najmenej 8-krát ho kopol stredne veľkou až väčšou intenzitou do prednej časti a predobočných častí hrudníka a brucha a jedenkrát ho stredne veľkou intenzitou bodol nožom o dĺžke čepele 13,7 cm do ľavej hornej časti hrudní-

ka, čím F. B. spôsobil krvné výrony a početné odreniny v oblasti oboch viečok na tvári a slizniciach pier, rozsiahle pomliaždenia a prekrvácanie mäkkých pokrývok lebečných, rozsiahly podpodlebnicový krvný výron, opuch a presiaknutie mozgu, zlomeninu kosti spodiny lebečnej vpravo na rozhraní prednej a strednej jamy lebečnej, roztrhnutie krčných väzov, rozsiahle pomliaždenia podkožia a hrudnej steny obojstranne so zlomeninami druhého až šiesteho rebra vľavo a bodnú ranu v ľavej hornej časti hrudníka s narezaním horného okraja štvrtého rebra, na ktoré zranenia F. B. 3. januára 2003 o 23.45 hod. v Nemocnici F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici zomrel;

tohto konania sa obžalovaný Š. M. dopustil po tom, čo bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica z 18. novembra 1994, sp. zn. 4 T 117/94, okrem iného uznaný za vinného z pokusu trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1, § 222 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, ktorý sčasti vykonal.

Za to bol odsúdený podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 42 ods. 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere 14 (štrnásť) rokov, pre výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona zaradený do tretej nápravno-výchovnej skupiny,

Podľa § 4 ods. 1, § 3 ods. 1 a § 2 ods. 1 zákona č. 448/2002 Z. z. o ochranom dohľade mu bol uložený ochranný dohľad na dobu 3 (troch) rokov.

Podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku bola obžalovanému uložená povinnosť nahradiť škodu spôsobenú trestným činom, a to A. B., nar. 2. januára 1936, bytom Závadka nad Hronom, Kukučínova ul. č. 49 v sume 15 272,- Sk a Všeobecnej zdravotnej poisťovni, pobočka Banská Bystrica v sume 29 559,40 Sk.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie obžalovaný Š. M., ktoré odôvodnil prostredníctvom svojej obhajkyne. Namietal v ňom správnosť rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o vine a treste. Zdôraznil, že v čase činu bol v ťažkom stupni opitosti, čo bolo preukázané aj posudkom znalca z odvetvia súdneho lekárstva MUDr. J. K. Znalcom zistené hodnoty alkoholu v rozpätí od 4,04 gr/kg do 3,52 gr/kg znamenajú, že išlo u neho o otravu alkoholom. Množstvo požitého alkoholu aj napriek jeho návyku naň malo za následok vznik krátkodobej duševnej poruchy a teda jeho nepričetnosť. Aj bez príslušného znaleckého dokazovania možno dospieť k záveru, že jeho rozpoznávacía a ovládacia schopnosť bola v čase činu podstatne znížená, ak nie úplne vymiznutá. Závery znalcov z odvetvia psychiatrie MUDr. J. B. a MUDr. K. M. o tom, že jeho rozpoznávacía schopnosť bola plne zachovaná a ovládacia schopnosť len ľahko narušená, sú nepodložené

a v rozpore so zisteniami znalca MUDr. J. K. V dôsledku duševnej poruchy si ani na priebeh incidentu nepamätá. Pokiaľ vypovedal na hlavnom pojednávaní, uviedol natoľko nevierohodnú verziu, že sa iba potvrdilo jeho pôvodné tvrdenie z prípravného konania, že skutočne nevie o čine poskytnúť žiadne hodnoverné údaje.

V priebehu vykonaného dokazovania nebol nepochybné preukázaný jeho úmysel usmrtiť poškodeného. K takému konaniu nemal žiadny motív, s poškodeným boli priatelia, vzájomne si pomáhali a po čine tomuto poskytol pomoc.

Z uvedených dôvodov, keďže konal v duševnej poruche vyvolanej alkoholom, malo byť jeho konanie kvalifikované ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona a zároveň nemal byť posudzovaný ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona a to vzhľadom na dĺžku doby, ktorá uplynula od spáchania činu zakladajúceho dôvod pre také právne posúdenie.

Obžalovaný preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zrušil v celom rozsahu a rozhodujúc podľa § 259 ods. 3 Trestného poriadku ho uznal za vinného z uvedeného miernejšieho trestného činu a uložil mu primeraný trest, alebo aby postupoval podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku a vec vrátil súdu prvého stupňa s príkazom, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Zástupkyňa generálneho prokurátora Slovenskej republiky navrhla na verejnom zasadnutí odvolanie obžalovaného zamietnuť ako nedôvodné podľa § 256 Trestného poriadku s poukazom na správnosť napadnutého rozsudku vo všetkých jeho výrokoch.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že v predmetnej veci niet zákonného dôvodu na postup podľa § 253 Trestného poriadku, preskúmal podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, proti ktorým mohol obžalovaný podať odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo, prihliadajúc pritom aj na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané a zistil, že odvolanie obžalovaného Š. M. je dôvodné.

V posudzovanej veci sú dané pochybnosti o správnosti skutkových zistení krajského súdu z hľadiska objasnenia duševného stavu obžalovaného v čase spáchania činu, ktorý je predmetom obžaloby, pretože súd prvého stupňa nevykonan na hlavnom pojednávaní pre objasnenie veci z naznačeného hľadiska všetky potrebné a už v prípravnom konaní zabezpečené dôkazy, no napriek tomu v rozpore s ustanovením § 220 ods. 2 Trestného poriadku

svoj rozsudok oprel aj o dôkazy, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané.

V dôsledku toho sú predčasné závery krajského súdu o príčetnosti obžalovaného v čase spáchania činu a o jeho trestnej zodpovednosti podľa všeobecných zásad za úmyselný trestný čin, ktorého sa mal dopustiť.

Pri trestných činoch spáchaných pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky spôsobilej nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho ovládaciu alebo rozpoznávaciu schopnosť treba zisťovať stav páchatelia pred aplikáciou návykovej látky a jej vplyv na páchatelia po jej aplikácii z toho hľadiska, či sa neprivedol do stavu nepríčetnosti, a teda či nekonal za podmienok ustanovenia § 201a Trestného zákona o trestnom čine opilstva.

V prípadoch požitia alkoholických nápojov vo väčšej miere je nevyhnutné zistenie výšky hladiny alkoholu v krvi páchatelia, ktoré spadá do odboru súdneho lekárstva. Až na základe tohto, prípadne ďalších potrebných zistení, je možné objasňovať okolnosti významné pre posúdenie príčetnosti obvineného znaleckým posudkom z odvetvia psychiatrie o duševnom stave obvineného. Pokiaľ objektívne zistenie hladiny alkoholu v krvi páchatelia je obtiažne, resp. vychádza len zo subjektívnych údajov obvineného, ktoré ale vzhľadom na iné vykonané dôkazy sú spochybnené, je vo výlučnej kompetencii znalcov psychiatrov, aby aj pri existencii posudku z odboru súdneho lekárstva sami posúdili naznačenú otázku, a to na základe zhodnotenia všetkých do úvahy prichádzajúcich dôkazov.

Podľa naznačených pravidiel sa postupovalo iba v prípravnom konaní, nie však v konaní pred súdom.

Z obsahu spisu je zrejmé, že znalci z odvetvia psychiatrie MUDr. J. B. a MUDr. K. M. vo svojom písomnom posudku, predchádzajúcom posudku znalca z odvetvia súdneho lekárstva MUDr. J. K. zameraného výlučne na zistenie hladiny alkoholu v krvi obvineného v čase činu, sami posudzovali naznačenú otázku, pričom uzavreli, že v čase spáchania trestného činu išlo u obžalovaného Š. M. o jednoduchú ebrietu stredne ťažkého stupňa. Použitý alkohol neovplyvnil rozpoznávaciu zložku konania obžalovaného a iba ľahko narušil ovládaciu schopnosť.

So zreteľom na zistenia znalca MUDr. J. K., vychádzajúce z údajov obžalovaného, že tento mal v čase činu hladinu alkoholu v krvi rovnajúcu sa hodnotám otravy alkoholom, kedy dochádza k stuporu a oblúzneniu, bol znalec MUDr. K. M. požiadaný o doplnenie posudku. Urobil tak po oboznámení sa s posudkom MUDr. J. K. a po konzultácii so spoluznalčkou MUDr. J. B. formou výpovede 26. mája 2003 (č. 1. 161), pričom v tejto výpo-

vedi zotrval v celom rozsahu na záveroch písomného posudku s tým, že obžalovaný musel vedome nadsadiť údaje o množstve ním požitého alkoholu a zároveň znalec uviedol konkrétne okolnosti, svedčiace pre zachovanie rozpoznávacej schopnosti obžalovaného v čase činu a iba pre mierne zníženie ovládacej schopnosti.

Krajský súd, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku (strana 12), zjavne na podklade tohto dôkazu urobil právny záver o príčetnosti obžalovaného v čase spáchania činu a v dôsledku toho prihliadajúc na spôsob vykonania činu uznal obžalovaného za vinného z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona ako obzvlášť nebezpečného recidivistu v zmysle § 41 ods. 1 Trestného zákona.

Uvedený dôkaz, ako je to zrejme zo zápisnice o hlavnom pojednávaní, však vôbec nevykonali, žiadneho zo znalcov z odvetvia psychiatrie nevypočuli a postupom podľa § 211 ods. 4 Trestného poriadku prečítali iba ich písomný posudok (č. 1. 40 až 48), nie však aj už spomenutú výpoveď znalca MUDr. K. M. z 26. mája 2003.

Vzhľadom na uvedené procesné pochybenie nemohol prvostupňový súd svoje rozhodnutie oprieť aj o spomenutý dôkaz. Pokiaľ tak urobil, postupoval v rozpore s ustanovením § 220 ods. 2 Trestného poriadku. V dôsledku uvedeného pochybenia nemožno skutkové zistenia krajského súdu považovať za úplné, naopak treba mať pochybnosti o ich správnosti, a preto rozhodnutie o vine obžalovaného Š. M. z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, vrátane toho, že uvedený trestný čin spáchal ako obzvlášť nebezpečný recidivista, je predčasné.

Dokazovanie v predmetnej veci bude potrebné výsluchom znalcov z odvetvia psychiatrie, ako aj výsluchom znalca MUDr. J. K. Až po vykonaní nariadeného dokazovania bude môcť krajský súd urobiť správne skutkové závery a posúdiť čin obžalovaného v súlade so zákonom.

Okrem týchto dôvodov, ktoré sa identifikujú s potrebou zrušenia napadnutého rozsudku podľa § 258 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, napadnutý rozsudok bolo treba zrušiť aj z dôvodu uvedeného pod písmenom f) ustanovenia § 258 Trestného poriadku, pretože nesprávne je aj rozhodnutie o uplatnených nárokoch poškodených na náhradu škody, pre chybný procesný postup predsedu senátu. Tento za situácie, keď sa na hlavné pojednávanie neustanovil zástupca Všeobecnej zdravotnej poisťovne, ani splnomocnenkyňa poškodenej A. B. RNDr. A. Z. (pozri č. 1. 183), bol povinný postupovať podľa § 206 ods. 2 Trestného poriadku, veta druhá a prečítať návrhy poškodených na uloženia povinnosti obžalovanému nahradiť spôsobenú škodu

trestným činom, obsiahnuté v spise. Predseda senátu takto nepostupoval, a preto v ďalšom konaní nebude možné o spomenutých nárokoch rozhodovať, keďže nie je daný dôvod, aby bolo celé hlavné pojednávanie vykonané odznova,

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky pre nemožnosť odstránenia vyčítaných pochybení v odvolacom konaní zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Pokiaľ krajský súd po doplnení dokazovania dospeje v otázke viny k rovnakým záverom ako v teraz zrušenom rozsudku, v prípade rozhodovania o ochrannom dohľade bude musieť vyjadriť vo výroku a nie len v dôvodoch rozsudku povinnosti, ktoré pre obžalovaného z tohto ochranného opatrenia vyplývajú.

Odvolací súd napokon preskúmal aj dôvody ďalšieho trvania väzby obžalovaného a zistil, že tieto trvajú v tom istom rozsahu ako sa uplatnili pri jeho vzatí do väzby 31. decembra 2002. Vzhľadom na to, že obžalovaný Š. M. je stíhaný pre obzvlášť závažný trestný čin ako obzvlášť nebezpečný recidivista, je dôvodná obava, že by v prípade prepustenia na slobodu pokračoval v trestnej činnosti zakladajúc dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a zároveň existuje aj väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku pre obavu z vyhýbania sa trestnému stíhaniu konaním predpokladaným v tomto ustanovení.

57.

ROZHODNUTIE

I. Súd a v prípravnom konaní sudca môže na žiadosť obvineného podľa článku 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (publikovaného pod č. 209/1992 Zb.) nahradit' väzbu zárukou a sľubom podľa § 73 ods. 1 Trestného poriadku per analógiám alebo peňažnou zárukou podľa § 73a ods. 1 Trestného poriadku per analógiám aj v prípadoch, keď je obvinený vo väzbe z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. b), ods. 2, ods. 3 písm. a), b), c), d) Trestného poriadku, resp. keď je obvinený trestne stíhaný pre trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Trestného zákona, keďže ustanovenie článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zabezpečuje väčší rozsah základného práva.

II. Z tohto dôvodu vnútroštátne právo nemôže z pôsobnosti druhej vety článku 5 ods. 3 Dohovoru vylúčiť niektoré trestné činy, resp. niektoré dôvody väzby, keďže rovnako článok 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy zahrňuje v sebe aj možnosť prepustenia počas konania podmieneného zárukou.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. apríla 2005, sp. zn.] Toš 60/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR proti uzneseniu sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici s právomocou Špeciálneho súdu z 24. marca 2005, sp. zn. Pš 61/04, podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku per analógiám, s poukazom na či. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a či. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, neprijal sľub obvineného L. K. Rozhodujúc vo veci podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu zamietol.

Z odôvodnenia:

Sudca Krajského súdu v Banskej Bystrici s právomocou Špeciálneho súdu (ďalej len „krajského súdu“) uznesením z 24. marca 2005, sp. zn.

Pš 61/04, podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku prijal písomný sľub obvineného E. K. a prepustil ho z väzby na slobodu.

Sudca krajského súdu po preskúmaní všetkých skutočností týkajúcich sa ponúkanej záruky dospel k záveru, že písomný sľub obvineného E. K. je dostatočný vzhľadom na mieru jeho účasti na trestnej činnosti, pre ktorú je trestne stíhaný, ako aj vzhľadom na okolnosť, že väčšina obvinených trestne stíhaných v tejto trestnej veci je na slobode, z ktorých dôvodov podľa jeho názoru nič nebráni prijatiu písomného sľubu obvineného E. K.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote sťažnosť prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“).

Prokurátor v odôvodnení podanej sťažnosti poukázal na to, že obvinený E. K. je trestne stíhaný pre trestný čin uvedený v ustanovení § 62 ods. 1 Trestného zákona, z ktorého dôvodu prijatie písomného sľubu je s poukazom na ustanovenie § 73 ods. 3 Trestného poriadku vylúčené. V tomto smere prokurátor zastával názor, že medzinárodná zmluva v tomto prípade nezabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd ako Trestný poriadok, keďže Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v článku 5 ods. 3 len vo všeobecnosti uvádza možnosť nahradenia väzby zárukou, pričom konkrétne podmienky postupu v takýchto prípadoch sú ponechávané na vnútroštátnu úpravu,

Okrem toho prokurátor v odôvodnení podanej sťažnosti argumentoval aj tým, že vzhľadom na povahu prejednávaného prípadu a osobu obvineného ponúknutý písomný sľub obvineného E. K. treba považovať za nedostatočný.

Z týchto dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a rozhodol vo veci sám.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podanej sťažnosti postupom podľa § 147 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia i konanie mu predchádzajúce a zistil, že sťažnosť prokurátora je sčasti dôvodná.

Vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii Stred v Banskej Bystrici uznesením z 30. júna 2004, ČVS: SJP-46/OVOZTČ-BB-2003 začal trestné stíhanie a vzniesol obvinenie pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom založenia, zosnovania a podporova-

nia zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona. JUDr. M. K., L. K., J. H., D. H., M. H., M. B., M. B., A. K., K. M., K. Č., L. B., L. G., Ing. J. H., Ing. P. K., Ing. Z. Š., E. G., A. K., L. G. a A. S., ktorých sa mali dopustiť v podstate na tom skutkovom základe, že ako členovia zločineckej skupiny, ktorej zakladateľmi boli JUDr. M. K., L. K. a J. H., v období od januára 2002 do 1. júla 2004 na základe fiktívnych faktúr uplatňovali na príslušnom daňovom úrade nárok na odpočet dane z pridanej hodnoty, ktorý im bol uznaný a vyplatený vo výške 635 524 488,- Sk a vo výške 121 509 736,- Sk bol zadržaný na základe opakovanej daňovej kontroly.

Uzneseniami sudkyne Okresného súdu Trenčín zo 4. júla 2004, sp. zn. 2 Tp 91/2004, boli obvinení JUDr. M. K., L. K., A. K., M. B., A. S., L. B., Ing. J. H., M. B., K. M., E. G., L. G. a A. K. podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku vzatí do väzby s tým, že táto začala plynúť 1. júla 2004.

Uznesením sudkyne Okresného súdu Trenčín z 22. júla 2004, sp. zn. 5 Tp 103/2004, bol obvinený Ing. J. K. podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku vzatý do väzby s tým, že táto začala plynúť 19. júla 2004.

Prokurátor podal na krajský súd 1. decembra 2004 návrh na predĺženie lehoty trvania väzby u všetkých vyššie uvedených obvinených.

Medzitým boli uzneseniami sudcu krajského súdu prepustení z väzby Ing. J. H., A. K., M. B. a A. K.

Sudca krajského súdu uznesením z 21. decembra 2004, sp. zn. Pš 61/04, pod bodom 1.) podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku návrh prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby obvineným JUDr. M. K., L. K., M. B., A. K., L. G., E. G., A. K., M. B. a Ing. P. K. zamietol a pod bodom 2.) podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvineným K. M., L. B. a A. S. predĺžil lehotu trvania väzby do 1. júla 2005 s tým, že u týchto obvinených je daný dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade sťažností podaných prokurátorom a obvinenými K. M. a A. S. uznesením z 10. februára 2005, sp. zn. 1 Toš 17/2005, rozhodol pod bodom I.) tak, že podľa § 149 ods. 1 písm. a), ods. 3 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie v bode 1.) v časti týkajúcej sa obvineného L. K. a v bode 2.) v časti týkajúcej sa obvineného A. S. a sám vo veci rozhodol tak, že obvinenému L. K. podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania väzby do 1. júla 2005 s tým, že u tohto obvineného je daný dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného

poriadku a pod bodom II.) tak, že sťažnosť obvineného K. M. podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalším uznesením z 10. februára 2005, sp. zn. 1 Toš 18/2005, okrem iného podľa § 149 ods. 1 písm. a), ods. 3 Trestného poriadku zrušil uznesenie sudcu krajského súdu z 13. januára 2005, sp. zn. Pš 61/04, ktorým podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku prepustil obvineného L. K. na slobodu a sám vo veci rozhodol tak, že podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku žiadosť obvineného L. K. o prepustenie na slobodu zamietol.

Obvinený L. K. podal 4. marca 2005 žiadosť o prepustenie na slobodu, v rámci ktorej ponúkol nahradiť väzbu prijatím písomného sľubu podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že sudca krajského súdu postupoval správne, keď meritórne preskúmal a napokon aj rozhodol o písomnom sľube obvineného L. K.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s právnym názorom prokurátora sa v tejto časti nestotožnil z týchto dôvodov:

Podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ak je daný dôvod väzby uvedený v § 67 ods. 1 písm. a), c) Trestného poriadku, môže súd alebo sudca rozhodnúť o ponechaní obvineného na slobode alebo jeho prepustení na slobodu, ak obvinený dá písomný sľub, že povedie riadny život, najmä že sa nedopustí trestnej činnosti a že splní povinnosti a dodrží obmedzenia, ktoré sa mu uložia, a súd alebo v prípravnom konaní sudca považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočný a prijme ho. Obvinenému vždy uloží povinnosť oznámiť vyšetrovateľovi, prokurátorovi alebo súdu zmenu miesta pobytu.

Podľa § 73 ods. 3 Trestného poriadku ak je obvinený stíhaný pre trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Trestného zákona, záruku alebo sľub nemožno prijať.

Pritom medzi trestnými činmi taxatívne uvedenými v § 62 ods. 1 Trestného zákona sú aj trestné činy podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona a založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona, pre ktoré je obvinený L. K. trestne stíhaný.

Podľa článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú záko-

nom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Súdna kontrola nad zasahovaním exekutívy do práva jednotlivca na slobodu je podstatný znak garancie zakotvenej v článku 5 ods. 3 dohovoru, účelom ktorého je minimalizovať riziko svojvoľnosti pri väzbe obvinených osôb v prípravnom konaní. Určité procesno-právne a hmotno-právne garancie zabezpečujú, že sudca, pred ktorého je obvinený „urýchlene predvedený“, sa musí javiť ako osoba nezávislá od exekutívy a strán konania; že sudca, ktorý sám vypočul obvineného, musí vyšetriť všetky faktické skutočnosti v prospech a proti existencii konkrétnej požiadavky verejného záujmu a s primeraným ohľadom na podmienku prezumpcie neviny musí zdôvodniť, prečo sa odkláňa od pravidla rešpektujúcej slobodu obvineného, pričom sudca musí mať právomoc nariadiť prepustenie obvineného.

V rozpore z článkom 5 ods. 3 dohovoru by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Cavallero c. Spojené kráľovstvo z 8. februára 2000 a S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. júna 2001).

Z doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „Európskeho súdu“) k druhej vete článku 5 ods. 3 dohovoru, ktorá sa vytvárala postupne, vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby.

Pokiaľ ide o výklad samotného pojmu záruka v zmysle článku 5 ods. 3 dohovoru, z doterajšej judikatúry Európskeho súdu treba vyvodiť, že má autonómny obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve,

Zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účasť obvineného na trestnom konaní. Spravidla ide o peňažnú záruku (kauciu), ale aj o iné formy záruk.

Z ustanovenia § 73 a § 73 a Trestného poriadku vyplýva, že slovenské trestné právo pozná tri miernejšie prostriedky, ktorými možno nahradiť väzbu. Ide o nahradenie väzby zárukou [§ 73 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], sľubom [§ 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] a peňažnou zárukou (§ 73a ods. 1 Trestného poriadku).

Podľa dikcie zákona ani jeden z týchto prostriedkov nie je možné použiť v prípade kolúznei väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a ani v prípade trestných činov vymenovaných v ustanovení § 62 ods. 1 Trestného zákona (§ 73 ods. 3 a § 73a ods. 1 Trestného poriadku).

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tak záruku podľa § 73 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ako aj sľub podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a napokon aj peňažnú záruku podľa § 73a ods. 1 Trestného poriadku treba považovať vzhľadom na sledovaný účel za záruku v zmysle článku 5 ods. 3 druhej vety dohovoru.

Podľa článku 154 c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. V urien i neskorších predpisov, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd, čo platí aj vo vzťahu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (publikovaného pod č. 209/1992 Zb.).

Hoci Trestný poriadok možnosť nahradenia väzby sľubom v prípade obvineného L. K. vzhľadom na právnu kvalifikáciu skutku, pre ktorý je stíhaný, vylučuje, ustanovenie druhej vety článku 5 ods. 3 dohovoru to umožňuje. Preto správne postupoval sudca krajského súdu, keď alternatívnu žiadosť obvineného L. K. [písomný sľub podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] meritorne preskúmal a o nej rozhodol.

Súd a v prípravnom konaní sudca môže na žiadosť obvineného podľa článku 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (publikovaného pod č. 209/1992 Zb.) nahradiť väzbu zárukou a sľubom podľa § 73 ods. 1 Trestného poriadku per analógiám alebo peňažnou zárukou podľa § 73a ods. 1 Trestného poriadku per analógiám aj v prípadoch, keď je obvinený vo väzbe z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. b), ods. 2, ods. 3 písm. a), b), c), d) Trestného poriadku, resp. keď je obvinený trestne stíhaný pre trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Trestného zákona, keďže ustanovenie článku 5 ods. 3 dohovoru zabezpečuje väčší rozsah základného práva.

Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 8. októbra, sp. zn. I. ÚS 100/04, konštatoval, že Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Tpo 64/03 porušil článok 5 ods. 3 dohovoru, ako aj článok 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy tým, že uzne-

sením Okresného súdu Trenčín z 9. decembra 2003, sp. zn. 5 Tp 145/2003, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 9. januára 2004, sp. zn. 21 Tpo 64/03, nebolo rozhodnuté o alternatívnej žiadosti obvineného Ing. J. M. o prepustenie na slobodu na základe písomného sľubu.

Ústavný súd vychádzajúc aj z judikatúry Európskeho súdu konštatoval, že z pôsobnosti druhej vety článku 5 ods. 3 dohovoru vnútroštátne právo nemôže vylúčiť niektoré trestné činy, resp. niektoré dôvody väzby, keďže rovnako článok 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 ústavy zahrnuje v sebe aj možnosť prepustenia počas konania podmieneného zárukou,

Záverom treba dodať, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto veci nepostupoval podľa § 224 ods. 6 Trestného poriadku per analógiám, keďže v tomto štádiu trestného stíhania nemá právo prerušiť trestné stíhanie, ktorým právom disponuje (*dominus litis*) podľa zákona len vyšetrovateľ, resp. prokurátor a Trestný poriadok nepozná inštitút prerušenia konania o sťažnosti podanej proti rozhodnutiu o väzbe.

Naviac článok 144 ods. 2 a článok 154c ods. 1 ústavy sudcom priamo ukladá povinnosť aplikovať ustanovenia medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, pokiaľ sú súčasťou jej právneho poriadku a pokiaľ zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd, čo nepochybne platí aj vo vzťahu k článku 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Napokon treba uviesť, že riešenie tejto otázky v posudzovanej trestnej veci nie je rozhodné ani pre rozhodovanie o vine a treste ako jednej z podmienok postupu podľa § 224 ods. 6 Trestného poriadku, keďže väzba ako zabezpečovací inštitút nemá sankčnú a ani výchovnú povahu a nesmie byť chápaná ako prejudikovanie odsudzujúceho rozsudku o vine obvineného, pretože by to bolo v rozpore so zásadou prezumpcie nevinny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožnil s právnym názorom prokurátora, že nahradenie väzby obvineného L. K. prijatím len písomného sľubu je vzhľadom na jeho osobu a najmä vzhľadom na povahu prejednávaneho prípadu (teda trestných činov, pre ktoré je trestne stíhaný) nedostatočný.

V tomto smere Najvyšší súd Slovenskej republiky v plnom rozsahu zotráva na svojom stanovisku podrobne rozvedenom v predchádzajúcich rozhodnutiach týkajúcich sa väzby obvineného L. K. (uznesenia Najvyššieho

57. _____ Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných
súdu Slovenskej republiky z 10. februára 2005, sp. zn. 1 Toš 17/2005
a sp. zn. 1 Toš 18/2005).

Na druhej strane však Najvyšší súd Slovenskej republiky ani v prípade tohto obvineného nevyklučuje nahradenie väzby prijatím peňažnej záruky podľa § 73a Trestného poriadku, ktorá bude stanovená adekvátne osobe a majetkovým pomerom obvineného L. K., ako aj povahe spáchaného činu a výške spôsobenej škody.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade sťažnosti podanej prokurátorom podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a sám vo veci rozhodol tak, že podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku per analógiám s poukazom na článok 154 c ods. 1 ústavy a článok 5 ods. 3 dohovoru písomný sľub obvineného L. K. neprijal a podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku jeho žiadosť o prepustenie na slobodu zamietol.

Novú žiadosť o prepustenie na slobodu môže obvinený L. K., ak v nej nevedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti predchádzajúceho rozhodnutia o väzbe (§ 72 ods. 2 Trestného poriadku).

**Rozhodnutia a stanoviská vo veciach
občianskoprávných, obchodných a správnych**

58.**ROZHODNUTIE**

Predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2005,
sp. zn. 1 Cdo 102/2005)

Okresný súd Prešov rozsudkom z 1. marca 2004, č. k. 12 C 197/2002-27, určil neplatnosť darovacej zmluvy, ktorou darujúca žalovaná 1/ darovala obdarovanému žalovanému 2/ svoje podiely pod B 1, 2 v jednej polovici z nehnuteľnosti v katastrálnom území B., parcela 6-záhrada 736 m², parcela 9-zastavaná plocha 82 m², parcela 10-záhrada 408 m² s príslušenstvom, podľa ktorej bol povolený vklad vlastníckeho práva Okresným úradom v Prešove, katastrálnym odborom, pod číslom V 1965/2000 dňa 15. januára 2001. Žalovaných 1/, 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi trovy konania 23 100,- Sk na účet advokáta JUDr. J. K. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobca a žalovaná 1/ boli spoluvlastníkmi uvedených nehnuteľností, každý v jednej polovici. Žalovaná 1/ po tom, ako dňa 16. apríla 2000 ponúkla žalobcovi na odkúpenie svoj spoluvlastnícky podiel, darovacou zmluvou zo dňa 22. mája 2000 ho previedla na žalovaného 2/. Nevyčkala tak na uplynutie zákonnej dvojmesačnej lehoty uvedenej v ustanovení § 605 Občianskeho zákonníka, a tým porušila predkupné právo žalobcu (§ 140 Občianskeho zákonníka). Preto s poukazom na ustanovenie § 40a v spojení s § 605 Občianskeho zákonníka žalobe vyhovel a určil neplatnosť namietanej darovacej zmluvy. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaných 1/, 2/ rozsudkom z 11. marca 2005, sp. zn. 2 Co 115/04, rozsudok okresného súdu potvrdil. Žalovaných 1/, 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne náhradu trov odvolacieho konania 8 786,- Sk a proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie s vymedzením dovolacej otázky, či za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka sa považuje aj bezodplatný prevod. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami a na ne nadväzujúcimi právnymi závermi súdu prvého stupňa o porušení predkupného práva žalobcu žalovanou 1/. Poukázal na to, že k porušeniu predkupného práva dochádza už samotným prevodom, ktorý reprezentuje záväzkovo-právny vzťah povinného spoluvlastníka

a tretej osoby, a to bez ohľadu na to, kedy nastanú vecno-právne účinky spojené s vkladom do katastra. Dospel k záveru, že na účely ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka treba za prevod považovať aj prevod bezodplatný. Považoval záväzok povinného spoluvlastníka za spravodlivý, v súlade s účelom inštitútu predkupného práva, ktorým je uprednostniť doterajších spoluvlastníkov pred tretími osobami, ktoré by vstúpili do nového spoluvlastníckeho vzťahu. Poukázal aj na snahu zákonodarcu týmto inštitútom minimalizovať počet sporov vyplývajúcich zo spoluvlastníckych vzťahov. Zákon teda obmedzil povinného spoluvlastníka v jeho práve nakladať so spoluvlastníckym podielom (ius disponenti) univerzálne vo všetkých formách scudzenia (predaj, darovanie, zámena). Pri svojom rozhodovaní vychádzal aj z toho, že ak by predkupné právo nemalo platiť v prípade bezodplatného prevodu, muselo by tomu zodpovedať aj znenie ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka tak, že by ustanovenie obsahovalo namiesto spojenia „podiel prevádza“ spojenie „podiel odplatne prevádza“. Proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie, keď za otázku zásadného právneho významu považoval to, či za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka sa považuje aj bezodplatný prevod. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dňa 26. apríla 2005 s poukazom na § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. dovolanie žalovaní 1/, 2/, ktorí navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnili neprávnym právnym posúdením veci v dovolaní pripustenej dovolacej otázky v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., keď tento považovali za v rozpore s ustanoveniami Občianskeho zákonníka o predkupnom práve a o zákonomnom obsahu vlastníckeho práva definovaného v ustanovení § 123, ako aj so zásadami právneho štátu a ústavne zakotvenou ochranou vlastníctva. Namietali, že od podielového spoluvlastníka nie je možné spravodlivo žiadať, aby pri výkone svojho vlastníckeho práva k svojmu podielu bol obmedzený v možnosti rozhodnúť sa, akým spôsobom prevedie na iného svoj spoluvlastnícky podiel. Ak sa rozhodne pre odplatný prevod, platí pre neho zákonné obmedzenie vyplývajúce z predkupného práva. Ak však jeho prejav vôle smeruje k bezodplatnému prevodu, existuje tu faktická nemožnosť výkonu zákonného predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka. Namietali, že moderné vývojové trendy právnej teórie poukazujú na opodstatnenosť právneho názoru, že zákonné predkupné právo podľa ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka sa nevzťahuje na bezodplatné prevody.

Žalobca považoval rozhodnutie odvolacieho súdu v pripustenej dovolacej otázke za vecne správne, v súlade s doterajšou praxou súdov, ako aj závermi

právnej teórie. Navrhol dovolanie žalovaných 1/, 2/ ako nedôvodné zamietnuť a zaviazat' ich na platenie trov dovolacieho konania za vyjadrenie k dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 10 s. p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.], bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 1/, 2/ nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Pri svojom rozhodovaní dovolací súd v zmysle § 3721 ods. 2 zákona č. 341/2005 Z. z., ktorým bol zmenený a doplnený zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, vychádzal z toho, že začaté konania o dovolaní, o ktorých dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005, sa dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. v znení do 31. augusta 2005 (ďalej len „O. s. p.“) dovolaní možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Pred samotným posúdením správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti považuje dovolací súd za potrebné upozorniť, že vyslovením prípustnosti dovolania [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.] vymedzuje odvolací súd zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre vyriešenie ktorej v dovolacom konaní vytvoril priestor. Dovolanie v takomto prípade môže byť odôvodňované výlučne len nesprávnym právnym názorom, zaujatým v napadnutom rozhodnutí, a to práve v tej právnej otázke, ktorá viedla k pripusteniu dovolania. Dovolací súd sa potom obmedzuje len na tie dôvody dovolania, ktoré spadajú do rámca prípustného dovolacieho dôvodu [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O. s. p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O. s. p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak ko-

nanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolatelia ani vo svojom dovolaní nenamietali, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Odvolačný súd pripustil dovolanie z dôvodu, že za otázku zásadného právneho významu považoval právne posúdenie, či sa za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka považuje aj bezodplatný prevod. Tomu zodpovedá dôvod dovolania, ktorý má základ v tvrdení, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Keďže dovolatelia sú oprávnení napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému bola prípustnosť dovolania založená výrokom odvolacieho súdu, len z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., preskúmal dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu len z hľadísk tohto uplatneného dovolacieho dôvodu. Námietskami žalovaných 1/, 2/, ktoré sa netýkali pripustenej dovolacej otázky, sa dovolací súd nemohol s poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania zaoberať.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil,

Z ustanovenia či. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 3 O. s. p. občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov (§ 140 Občianskeho zákonníka).

Predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené priamo zákonom a ako také má vecnú povahu. Právnu podstatu predkupného práva je možné vymedziť ako právny vzťah, v ktorom jeden individuálne určený subjekt, t. j. konkrétne oprávnená osoba (spoluvlastník) má právo kúpiť (vykúpiť) vec od druhého individuálne určeného subjektu (spoluvlastníka), t. j. od konkrétne povinnej osoby ako prvý za predpokladu, že tento druhý spoluvlastník chce previesť svoj spoluvlastnícky podiel. Ide teda o vzťah, v ktorom právu oprávnenej osoby zodpovedá povinnosť povinnej osoby ponúknuť vec tejto oprávnenej osobe ako prvej ku kúpe (tzv. predkupné právo). Z uvedeného vyplýva, že hoci so svojím spoluvlastníckym podielom môže každý spoluvlastník nakladať obdobne ako vlastník so svojou vecou, jeho zmluvná voľnosť je obmedzená zo zákona predkupným právom ostatných spoluvlastníkov (spoluvlastníka).

Podľa súčasnej právnej úpravy (§ 140 Občianskeho zákonníka) platí, že predkupné právo sa vzťahuje na prevod spoluvlastníckeho podielu a nie na jeho prechod (napr. dedením - § 460, splynutím - § 584, predajom spoluvlastníckeho podielu podľa § 166 Exekučného poriadku a pod.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje výklad ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka vykonaný odvolacím súdom za vecne správny. Len takýto výklad totiž zodpovedá systematickému, gramatickému a logickému výkladu tohto ustanovenia, ktoré pod pojmom „prevod spoluvlastníckeho podielu“ zahŕňa ako odplatný, tak aj bezodplatný prevod. Dovolací súd sa preto v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi uvádzanými v odôvodnení svojho rozhodnutia odvolacím súdom a v podrobnostiach na ne odkazuje.

Za potrebné považuje poukázať na to, že zákonodarca v uvedenom zákonnom ustanovení zakotvil, že ide o prevod spoluvlastníckeho podielu bez toho, aby zo zákonného predkupného práva vylúčil napr. darovaciu zmluvu, vklad spoločníka do obchodnej spoločnosti a pod. Preto len takýto výklad pojmu prevodu spoluvlastníckeho podielu je v súlade so zámerom zákonodarcu obmedziť zmluvnú voľnosť spoluvlastníkov, ktorá vyplýva už zo samotného obsahu podielového spoluvlastníctva, tak ako je vymedzené v ustanovení § 137 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Z uvedeného vyplýva, že záver odvolacieho súdu o tom, že za prevod podľa § 140 Občianskeho zákonníka sa považuje aj bezodplatný prevod spoluvlastníckeho podielu darovaním, je vecne správny.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že odvolací súd v tejto veci rozhodol správne, ak rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdil. Keďže neboli zistené ani vady konania uvedené v § 237 O. s. p. ani iné vady,

ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolací súd dovolanie žalovaných 1/, 2/ smerujúce proti vecne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol. Ostatnými, ako právnymi, tak i skutkovými, námietkami uvedenými žalovanými 1/, 2/ v dovolaní sa dovolací súd nemohol zaoberať a v tomto smere rozhodok odvolacieho súdu preskúmať, nakoľko rozsah preskúmania mal vymedzený odvolacím súdom pripusteným dovolaním v konkrétnej právnej otázke.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovaným 1/, 2/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 a S 142 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd mu preto priznal trovy dovolacieho konania za jeden úkon (vyjadrenie k dovolaniu) podľa S 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v sume 1 154,- Sk a režijný paušál 150,- Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky).

59.

ROZHODNUTIE

Rámec daný ustanovením § 238 ods. 4 a § 239 ods. 3 O. s. p. v rozvodových veciach, kde manželstvo bolo rozvedené, vylučuje prípustnosť dovolania z dôvodov uvedených v § 237 O. s. p.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. júna 2005, sp. zn. 2 Cdo 128/2005)

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 1. marca 2000, č. k. 25 C 317/99-24, rozviedol manželstvo účastníkov konania, uzavreté dňa 27. septembra 1980 a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Po vyznačení jeho právoplatnosti dňa 17. mája 2000 podal o tom správu pre príslušnú matriku.

Odporkyňa podala proti rozsudku okresného súdu dňa 6. februára 2004 odvolanie, v ktorom vytýkala súdu nezákonnosť pri jeho doručovaní jej vtedy zvolenému právnomu zástupcovi, a tiež že nemala vedomosť o doručení rozsudku, preto dňa 9. januára 2004 vypovedala JUDr. V. J. plnú moc. Ďalej namietala, že rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo predčasné a neodôvodnené, a preto žiadala rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie za účelom vykonania riadneho dokazovania a zamietnutia návrhu.

Navrhovateľ k odvolaniu odporkyne uviedol, že napadnutý rozsudok je právoplatný, lebo nadobudol právoplatnosť dňa 17. mája 2000, čo odporkyňa sama uznala, keď dňa 16. mája 2003 podala návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov; žiadal preto odvolanie ako oneskorene podané odmietnuť.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. apríla 2004 odvolanie odporkyne ako oneskorene podané odmietol s odôvodnením, že napadnutý rozvodový rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 17. mája 2000 po riadnom doručení obidvom právny zástupcom účastníkov konania; toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 2. júla 2004.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dňa 21. júla 2004 dovolanie odporkyňa, ktorého prípustnosť, a tým aj dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p., pretože jej nesprávnym postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Spochybnila predovšetkým činnosť

súdu pri doručovaní rozsudku okresného súdu jej právnenému zástupcovi, čo odvolací súd neodstránil. Navrhla preto napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľ vo vyjadrení navrhol dovolanie odporkyne odmietnuť, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.).

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O. s. p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu [§ 239 ods. 2 písm. a) O. s. p.], alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia [§ 239 ods. 2 písm. b) O. s. p.], alebo uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia podľa § 268 ods. 1 písm. g) a h) [§ 239 ods. 2 písm. c) O. s. p.], alebo ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky [§ 239 ods. 2 písm. d) O. s. p.]. Podľa § 239 ods. 3 O. s. p. však ustanovenia ods. 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalečnom, tlmočnom a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorej sa vo veci samej rozhoduje uznesením

Podľa ustanovenia § 238 ods. 4 O. s. p. dovolanie nie je prípustné ani vo veciach upravených Zákonom o rodine, ibaže ide o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv, určení (popretí) otcovstva alebo o nezrušiteľné osvojenie.

Najvyšší súd predovšetkým nesúhlasí s názorom, podľa ktorého je prípustné dovolanie z dôvodov tzv. zmätočnosti podľa ustanovenia § 237 O. s. p. proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, teda aj proti právoplatnému

rozhodnutiu o rozvode manželstva; ním sa totiž mení osobný stav účastníkov, ktorý pôsobí nielen voči tretím osobám, ale aj voči súdom (§ 159 ods. 2 O. s. p.). Táto výnimka je odôvodnená požiadavkou, aby sa prípadným „obnovením (oživením) manželstva“, ako dôsledku zrušenia právoplatného rozhodnutia, ktorým bolo ukončené rozvodové konanie a manželstvo právoplatne rozvedené, nevytvorila situácia nezlučiteľná so stavom, ktorý sa medzitým mohol vytvoriť (napr. mohlo dôjsť k uzavretiu nového manželstva a pod.).

Aj keď prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v tomto smere zatiaľ nedospela k jednotnému záveru - porovnaj napr. rozsudok pod sp. zn. M Cdo 29/03 - podľa názoru konajúceho senátu treba vychádzať z toho, že znenie ustanovenia § 237 O. s. p. nemožno vykladať len doslovne, ale tiež historicky [ani pred r. 1992 nebola prípustná sťažnosť pre porušenie zákona proti rozsudku, ktorým bolo vyslovené, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je - porovnaj ustanovenie § 236 ods. 3, písm. a) O. s. p. v znení do 1. januára 1992], najmä teleogicky. Preto rámec daný ustanoveniami § 238 ods. 4 a § 239 ods. 3 O. s. p. treba vzťahovať aj na dôvody tzv. zmätočnosti v rozvodových veciach, kde manželstvo bolo rozvedené, pretože tu musí prevážiť všeobecný záujem na zachovaní stavu právnej istoty a nemeniteľnosti rozhodnutí, po ktorých by mohlo dôjsť k vzniku nových rodinných vzťahov, a ktoré by sa potom mohli dotknúť tretích osôb, prípadne aj maloletých detí (detí z nového manželstva a pod.).

Odhladnuc od uvedeného, ani námietky odporkyne spochybňujúce doručenie rozsudku okresného súdu, nemajú žiaden základ v reálnej skutočnosti, lebo samotný jej právny zástupca potvrdil pred okresným súdom, že rozvodový rozsudok mu bol doručený v súlade so zákonom, a teda v čase dávania odvolania odporkyňou už bol dávno právoplatný, takže uznesenie odvolacieho súdu je aj vecne správne.

Pretože prípustnosť dovolania odporkyne nebolo možné vyvodiť z ustanovení § 239 a § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 243b ods. 4, v spojení s § 218 ods. 1, písm. c) O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.

O trovách dovolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovení § 243b ods. 4, § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že neúspešná odporkyňa je povinná nahradiť navrhovateľovi trovy tohto konania v sume 1 417,- Sk v lehote do troch dní, a to na účet jeho právnej zástupkyne (§ 149 ods. 1 v spojení s § 243c O. s. p.).

60.**ROZHODNUTIE**

Skutočnosť, že jednostranný právny úkon výpovede z nájmu bytu neexistuje, alebo nebol nájomcovi doručený, vylučuje možnosť aplikácie ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2005, sp. zn. 2 Cdo 17/2005)

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 19. februára 2003, č. k. 17 C 135/02-39 návrh žalobcov o vypratanie bytu nachádzajúceho sa v Bratislave, na Paulínyho ul. č. 7, zamietol a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovaným trovy konania v sume 6 576,- Sk na účet advokáta žalovaných do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia, ako prenajímatelia predmetného bytu (podieloví spoluvlastníci domu, v ktorom sa sporný byt nachádza), vypovedali listom zo 4. októbra 2001 jeho nájom. Hoci žalovaným k predmetu nájmu vzniklo právo spoločného užívania (teraz nájmu) bytu manželmi, žalobcovia výpoveď z nájmu bytu adresovali a doručili len žalovanej 1/ (výpoveď nebola smerovaná voči žalovanému 2/ a ani jemu doručená). Mal za to, že ak prenajímateľ dáva výpoveď z nájmu bytu, ku ktorému vzniklo právo spoločného nájmu bytu manželmi, musí ako jednostranný právny úkon smerovať voči obojmu spoločným nájomcom a musí byť tiež obidvom doručená. Iba v takomto prípade výpoveď môže vyvolať zánik spoločného nájmu bytu manželmi uplynutím zákonnej líhirty, ktorej začiatok plynutia sa viaže práve k momentu doručenia výpovede nájomcovi. Kud'že v danej veci prenajímateľ (žalobcovia) nepochybne smeroval a doničil výpoveď len žalovanej 1/ vo vzťahu k žalovanému 2/ nebol splnený zákonný predpoklad zániku nájmu bytu. Účinky výpovede vo vzťahu k obojmu žalovaným preto nenastali, z ktorého dôvodu návrh žalobcov o vypratanie bytu okresný súd považoval za neopodstatnený.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 1. apríla 2004, sp. zn. 3 Co 152/03, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaným 1/a 2/uložil povinnosť vypratať byt č. 1/1, na Paulínyho ul. č. 7 v Bratislave do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 22 440,- Sk do rúk advokáta žalobcov do troch dní. Hoci zhodne s názorom súdu prvého stupňa vychádza]

zo zistenia, že písomná výpoveď bola adresovaná a aj doručená iba žalovanej V, v otázke jej účinkov dospel k inému, opačnému záveru. Uviedol, že nájomca, ktorému bola doručená písomná výpoveď z nájmu bytu, môže zabrániť jej účinkom tak, že podá na súde do troch mesiacov od doručenia výpovede návrh o určenie jej neplatnosti (§ 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka). Ak nájomca toto svoje právo v zákonom stanovenej lehote nevyužije, platí, že účinky takéhoto právneho úkonu nastanú aj v prípade, ak by išlo o právny úkon neplatný, pričom v rámci konania o vypratanie bytu sa súd už nemôže otázkou jej (ne)platnosti zaoberať. Keďže v danej veci žalovaní neuplatnili neplatnosť výpovede na súde v prekluzívnej lehote uvedenej v § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka, po jej márnom uplynutí nastali právne účinky tejto výpovede vo vzťahu k obom žalovaným (obidvom žalovaným lehota začala plynúť od 1. mája 2002). Žalobcovia sa teda dôvodne domáhali vypratania bytu žalovanými, v rámci ktorého konania už neprichádzalo do úvahy riešenie otázky platnosti výpovede už ani ako otázky predbežnej. Odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa preto podľa § 220 ods. 10 s. p. zmenil a žalobe vyhovel.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali včas dovolanie žalovaní. Navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedli, že ak sa manželia stali nájomcami bytu a ak došlo k vzniku spoločného nájmu bytu manželmi (ako tomu bolo v prejednávanej veci), vystupujú ako nerozluční spoločníci. Zákonné podmienky pre vypratanie bytu musia byť preto splnené súčasne u oboch manželov. Výpoveď z nájmu bytu, aby vyvolala zánik práva spoločného nájmu bytu manželmi, musí teda smerovať k obom manželom a musí byť obidvom aj doručená. Ten z manželov, ktorému výpoveď doručená nebola, nemôže ani uplatniť na súde jej neplatnosť. U tohto manžela nemôžu byť splnené predpoklady na podanie žaloby na vypratanie a žalobcovia nemôžu byť ani úspešní. Ak v danej veci krajský súd vychádzal zo zistenia, že výpoveď z nájmu bytu nebola doručená žalovanému 2/ (vo vzťahu k nemu nikdy ani neexistovala), nesprávne ustálil, že jej účinky nastali voči obom žalovaným a že voči obom boli splnené materiálne podmienky žaloby na vypratanie bytu. Rozhodnutie odvolacieho súdu je tak založené na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Žalobcovia svoje právo podať vyjadrenie k dovolaniu nevyužili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvo-

lacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je dôvodné,

Z o d ô v o d n e n i a :

Z hľadiska skutkového stavu bolo v preskúmvanej veci nesporné, že žalobcovia boli v rozhodnom čase spoluvlastníkmi bytového domu v Bratislave, na Paulínyho č. 7, v ktorom sa sporný byt nachádzal a že žalovaným vzniklo k predmetnému bytu právo užívania bytu manželmi (v súlade s novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 1. januára 1992 právo nájmu). V konaní bolo ďalej nepochybne zistené, že list žalobcov zo 4. októbra 2001 označený ako výpoveď z nájmu bytu, bol adresovaný a doručený len žalovanej 1/ (oba súdy nižších stupňov z tohto zistenia vychádzali, pričom toto zistenie v dovolacom konaní účastníkmi spochybňované nebolo).

Krajský súd založil svoje rozhodnutie na právnom názore, že účinky výpovede z nájmu bytu v podobe zániku nájmu (spoločného nájmu), hoci táto bola doručená len žalovanej 1/, nastali vo vzťahu k obom žalovaným uplynutím trojmesačnej lehoty. Mal za to, že obaja žalovaní, ako spoloční nájomcovia predmetného bytu, mali možnosť domáhať sa na súde určenia neplatnosti výpovede v zmysle § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka minimálne z dôvodu nedodržania príslušných zákonných ustanovení pri jej doručovaní. Ak tak žalovaní v príslušnej lehote neurobili, účinky výpovede nastali, aj keby právny úkon bol inak neplatný (v tomto konaní sa súdy už nemohli zaoberať otázkou platnosti výpovede ani ako otázkou predbežnou).

Je pravdou, že podstata právnej úpravy uvedenej v ustanovení § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka spočíva v tom, že ak nájomca, ktorému prenajímateľ dal výpoveď z nájmu bytu, chce zániku nájmu zabrániť, nemá inú možnosť, než v zákonom stanovenej trojmesačnej lehote odo dňa doručenia výpovede podať návrh na súd o neplatnosť výpovede, lebo v opačnom prípade právo nájomcu uplatniť tento nárok na súde zaniká a že, ak túto možnosť nájomca nevyužije, v rámci iného konania súdy už nemôžu riešiť otázku platnosti výpovede z nájmu bytu ani ako otázku predbežnú. Potiaľ možno s odvolacím súdom súhlasiť. Odvolací súd však opomenul, že aplikácia ustanovenia § 711 ods. 6 veta prvá Občianskeho zákonníka, podľa ktorého neplatnosť výpovede môže nájomca uplatniť na súde do troch mesiacov odo dňa doručenia výpovede, predpokladá, že

1. vôbec existuje výpoveď z nájmu bytu ako jednostranný, adresný, hmotnoprávny úkon konkrétneho prenajímateľa urobeného voči konkrétному nájomcovi a
2. prenajímateľ výpoveď nájomcovi doručil.

V opačnom prípade, t. j. ak vôľa, obsahom ktorej je výpoveď, prejavená nebola (právny úkon výpovede nájmu bytu neexistuje), resp. bola, ale právny úkon nebol nájomcovi vôbec doručený, aplikácia ustanovenia § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka do úvahy neprichádza. Nájomca sa logicky nemôže s úspechom domáhať neplatnosti právneho úkonu, ktorého existencia chýba, resp. uplatniť neplatnosť výpovede na súde, ak mu výpoveď nebola vôbec doručená (účinky výpovede nastávajú až dňom jej doručenia a deň doručenia výpovede je skutočnosťou rozhodujúcou pre začiatok plynutia zákonom stanovených lehôt, výpovednej aj prekluzívnej). V takýchto prípadoch zánik nájmu bytu v zmysle § 710 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka nastáť nemôže, pričom súd je povinný v každom konaní, t. j. aj v konaní o vypratanie bytu, sa námietkou nájomcu, v tomto smere vznesenou, zaoberať. V takomto prípade totiž nejde o riešenie otázky (ne)platnosti výpovede v zmysle § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

Podľa dovolacieho súdu uvedené závery platia aj pre prípady, ak k bytu vzniklo a v rozhodnom čase trvá právo spoločného nájmu manželmi a prenajímateľ sice dal (doručil) výpoveď z nájmu bytu, ale len jednému z manželov (spoločných nájomcov). Právo spoločného nájmu bytu manželmi (§ 703 a nasl. Občianskeho zákonníka) je totiž zvláštnym prípadom spoločného nájmu bytu, ktorý sa vyznačuje tým, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti (okrem iného) prejavuje tým, že výpoveď musí byť daná obidvom manželom a obidvom musí byť tiež doručená. Spôsobuje, že úkonu prenajímateľa, prejavnému len voči jednému z manželov, nemožno priznať právnu relevanciu vo vzťahu k obom manželom. Vo vzťahu k druhému manželovi tu totiž chýba existencia hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa, ako prejavu vôle adresovanému i tomuto spoločnému nájomcovi bytu, smerujúceho k ukončeniu jeho nájomného vzťahu. V súvislosti s ustanovením § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka nedielnosť tohto práva znamená, že žalobu o neplatnosť výpovede z nájmu bytu nemôže s úspechom uplatniť na súde len jeden z manželov (ten, ktorému bola výpoveď daná), aj v mene druhého manžela ako spoločného nájomcu. Právo spoločného nájmu bytu manželmi nemôže totiž zaniknúť, prípadne trvať, len vo vzťahu k jednému z jeho nositeľov. Neplatnosť výpovede musia uplatniť na súde vždy obaja manželia. Logickým predpokladom, aby obidvaja mali zákonný dôvod tak urobiť, je skutočnosť, že prenajímateľ dá (doručí) výpoveď z nájmu bytu každému z nich. V opačnom prípa-

de tomu z manželov, ktorému výpoveď daná (doručená) vôbec nebola, chýba akýkoľvek právny základ domáhať sa svojho práva na súde podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

V preskúmvanej veci krajský súd správne vychádzal zo skutkového zistenia, že žalobcovia list zo 4. októbra 2001 označený ako výpoveď z nájmu bytu, neadresovali a ani nedoručili aj druhému z manželov - žalovanému 2/ (list adresovali a doručili len žalovanej 1/), hoci žalovaným svedčilo k bytu v rozhodnom období právo spoločného nájmu bytu manželmi. Za tejto situácie odvolací súd nesprávne uvažoval o (ne)platnosti právneho úkonu a nesprávne na daný skutkový stav aplikoval ustanovenie § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa mal správne zaoberať predovšetkým otázkou, či vyššie uvedený list žalobcov smerovaný a doručený len žalovanej 1/ bol vôbec spôsobilý vyvolať u oboch žalovaných zánik spoločného nájmu bytu manželmi, ako rozhodujúcej otázky z hľadiska (ne)dôvodnosti žaloby o vypratanie bytu. Ak tak neurobil, treba považovať jeho rozhodnutie za chybné, spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalovanými uplatnený dovolací dôvod uvedený v § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. je teda daný. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1, 2 O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O. s. p.).

61.

ROZHODNUTIE

Účinky spojené s plynutím času tam, kde je stanovená lehota podľa dní, týždňov, mesiacov alebo rokov, nastávajú uplynutím lehoty. Ak nie je stanovené alebo dohodnuté, že lehota uplynie v priebehu dňa (stanovením konkrétneho časového okamihu), uplynie lehota uplynutím 24. hodiny posledného dňa lehoty. Pri zániku poistenia podľa § 801 Občianskeho zákonníka to platí bez ohľadu na to, kedy v posledný deň lehoty končí prevádzková doba v pobočkách poisťovne a na to, dokedy mal ten, kto bol povinný platiť poistné, reálnu možnosť ho zaplatiť.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2004, sp. zn. Obdo V 58/2003)

Krajský súd v B. vyhovel žalobe a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 661 535,- Sk s úrokmi z omeškania a 45 425,- Sk náhrady trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že účastníci 18. decembra 1999 uzavreli poistnú zmluvu na poistenie motorového vozidla značky Škoda Oktávia. Žalobca poistné zaplatil až 27. marca 2000. Dňa 20. marca 2000 v čase medzi 20.00 a 22.00 hod. bolo poistené motorové vozidlo odcudzené a nenašlo sa. Poistenie zaniklo podľa § 801 Občianskeho zákonníka uplynutím trojmesačnej lehoty na zaplatenie poistného. Keďže 18. marca 2000 pripadlo na sobotu, posledným dňom lehoty na zaplatenie poistného bol najbližší pracovný deň, teda 20. marec 2000 (§ 122 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka). Poistenie zaniklo o 24.00 hod. uvedeného dňa. Poistná udalosť nastala v čase trvania poistenia, preto je žalovaný povinný poskytnúť poistné plnenie.

Proti rozsudku podal odvolanie žalovaný. V odvolaní uviedol, že súd prvého stupňa pri aplikácii § 801 Občianskeho zákonníka nezohľadnil prevádzkovú dobu poisťovne, v ktorej mohol žalobca zaplatiť poistné. Prevádzková doba je v pracovné dni od 8.00 hod. do 17.00 hod. Poistné tak muselo byť uhradené v pondelok 20. marca 2000 do 17.00 hod. K poistnej udalosti došlo 20. marca 2000 v čase od 20.00 do 22.00 hod., teda po uplynutí prevádzkovej doby. Zo skutočnosti, že žalobca poistné zaplatil až 3,5 mesiacov po jeho splatnosti a po poistnej udalosti, je očividné, že žalobca

nemal reálny záujem poistné platiť. Okrem toho, podľa či. XI ods. 5 Všeobecných poistných podmienok pre neživotné poistenie, ktoré boli súčasťou poistnej zmluvy (ďalej len „Všeobecné podmienky“) platí, že ak poistné za prvé poistné obdobie nebolo do vzniku poistnej udalosti zaplatené, nie je poistiteľ povinný plniť, ak nebolo v poistnej zmluve dojednané inak. Občiansky zákonník takúto úpravu poistenia nezakazuje, dokonca obdobná úprava je v § 796 ods. 3.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, odvolaniu vyhovel a rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. V rozhodnutí uviedol, že účastníci uzavreli zmluvu, podľa ktorej dohodli ročné poistné 26 372,- Sk. Žalobca poistné za prvé obdobie nezaplatil do troch mesiacov od jeho splatnosti, preto poistenie dňom 18. marca 2000 zaniklo podľa § 801 Občianskeho zákonníka. K ukradnutiu poisteného vozidla došlo po zániku poistenia, preto žalobca nemá právo na poistné plnenie. Poistenie, ktoré zaniklo nezaplatením poistného, nemožno obnoviť jeho dodatočným zaplatením. Skutočnosť, že žalobca zaplatil poistné 27. marca 2000, už nemohla ovplyvniť zánik poistenia.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 28. mája 2003.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V dovolaní uviedol, že odvolací súd pri určení dňa zániku poistenia nezohľadnil skutočnosť, že 18. marca 2000 pripadol na sobotu, a preto posledným dňom lehoty na zaplatenie poistného bol podľa § 122 ods. 3 Občianskeho zákonníka nasledujúci pracovný deň - pondelok 20. marca 2000. Okrem toho, žalovaný v liste z 10. marca 2000, v ktorom ho upozorňuje na nezaplatenie poistného, uvádza, že ak poistné nebude zaplatené, zanikne poistenie zo zákona dňom 31. marca 2000. Účastníci tak zrejme využili možnosť, ktorú dáva § 801 Občianskeho zákonníka a zánik poistenia si upravili odchylnou od zákona. Ustanovenie článku XI bod. 5 Všeobecných poistných podmienok, na ktoré poukazuje žalovaný, je v rozpore so všeobecnou úpravou poistenia v Občianskom zákonníku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je správny.

Z o d ô v o d n e n i a :

Z obsahu spisu je zrejmé, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že 18. decembra 1999 uzavreli poisťnú zmluvu na havarijné poistenie motorového vozidla, ani to, že 20. marca 2000 bolo vozidlo ukradnuté. Nie je sporné ani to, že žalobca poisťné zaplatil až po poisťnej udalosti 27. marca 2000.

Zo spisu sa javí, že spornou medzi účastníkmi je len otázka, či v čase vzniku poisťnej udalosti poisťný vzťah (poistenie) medzi účastníkmi trval, keďže žalobca poisťné zaplatil až 27. marca 2000.

Podľa zmluvy účastníci za začiatok poistenia dohodli deň uzavretia zmluvy - 18. december 1999. Keďže v zmluve nie je osobitné ustanovenie o splatnosti poisťného, bolo poisťné splatné rovnakým dňom (či. XI ods. 3 Všeobecných podmienok). Skutočnosť, že žalobca nezaplatil poisťné pri jeho splatnosti, nemá vplyv na vznik poistenia. Dôsledkom nezaplatenia poisťného, ani počas nasledujúcich troch mesiacov bol zánik poistenia podľa § 801 Občianskeho zákonníka.

Uvedené zákonné ustanovenie dáva možnosť odvrátiť zánik poistenia v dôsledku nezaplatenia tým, že sa poistenie dodatočne zaplatí. Táto možnosť je však časovo obmedzená lehotou troch mesiacov od splatnosti poisťného. Je to lehota určená podľa mesiacov, na ktorú sa nepochybne použijú pravidlá o počítaní času pri lehotách určených podľa týždňov, mesiacov alebo rokov, stanovené v § 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Posledným dňom trojmesačnej lehoty je 18. marec 2000, ktorý sa číselne zhoduje s dňom, od ktorej sa lehota počíta. Nie je však dôvod, pre ktorý by sa na túto lehotu nemalo použiť aj ustanovenie § 122 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak posledný deň lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty nasledujúci pracovný deň. V posudzovanom prípade 18. marec 2000 pripadol na sobotu, posledným dňom lehoty je preto 20. marec 2000.

Účinky spojené s plynutím času tam, kde je stanovená lehota, nastávajú uplynutím lehoty. Ak nie je stanovené alebo dohodnuté, že lehota uplynie v priebehu dňa (stanovením konkrétneho časového okamihu), uplynie lehota uplynutím 24. hodiny posledného dňa lehoty. Ani zmluva, ani Všeobecné poisťné podmienky pre prípad zániku poistenia podľa § 801 Občianskeho zákonníka nestanovujú v tomto smere osobitný režim. Preto je irelevantné, či žalobca mal po skončení prevádzkových hodín v poisťovni ešte reálnu možnosť poisťné zaplatiť. Tým viac je bez významu, či mal záujem poisťné zaplatiť. Poistenie zaniklo uplynutím 20. marca 2000 a pokrýva poisťné udalosti, ktoré nastali v priebehu uvedeného dňa.

Na povinnosť žalovaného plniť nemôže mať vplyv skutočnosť, že v čase, keď nastala poistná udalosť, nebolo poistné zaplatené. Ako už bolo uvedené, poistenie vzniklo dňom uzavretia zmluvy (§ 795 ods. 1 Občianskeho zákonníka či. V ods. 4 Všeobecných podmienok v spojení s obsahom poistnej zmluvy). Vznikom poistenia vznikajú práva a povinnosti z poistného vzťahu, predovšetkým právo poisťovne na poistné a právo poisteného na poistné plnenie, ak nastala zmluvou predpokladaná poistná udalosť. Právo poisťovne na poistné vzniká zároveň so vznikom poistnej ochrany. Časový úsek, za ktorý má poisťiteľ právo na poistné, sa kryje s dobou, po ktorú má poisťiteľ povinnosť poskytovať poistnú ochranu. Poistné je tak svojou povahou odplatom za to, že poisťovňa poskytuje poistnú ochranu. Poisťovňa má právo na poistné do zániku poistenia (§ 803 ods. 1 Občianskeho zákonníka) aj vtedy, ak poistenie zaniklo podľa § 801 pre neplatenie poistného. Z toho potom vyplýva, že v tomto období má poistený právo na poistnú ochranu, teda na poistné plnenie, ak nastala poistná udalosť. Čl. XI ods. 5 Všeobecných podmienok, ktorého sa žalovaný dovoľáva, je podľa názoru dovolacieho súdu neplatný pre rozpor s § 795 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Jeho aplikácia by znamenala, že ten, kto uzavrel poistnú zmluvu, musí zaplatiť poistné za obdobie, počas ktorého mu poisťovňa neposkytovala žiadnu poistnú ochranu.

K inému záveru nemožno dospieť ani s poukazom na § 796 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Zo znenia tohto ustanovenia je zrejmé, že ide o výnimku zo všeobecnej zásady, že právo na poistné plnenie vzniká bez ohľadu na zaplatenie poistného, použiteľnú len pri poistení v medzinárodnej doprave,

Z uvedeného je zrejmé, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je vecne správne, keďže spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. d) O. s. p. v znení účinnom do 1. septembra 2003] a žalovaným podané dovolanie je opodstatnené. Dovolací súd preto dovolaniu vyhovel a podľa § 243b ods. 1, ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Poznámka: Rozhodnutie riešilo zánik poistenia spôsobom, ktorý je od 1. januára 2003 upravený v § 801 ods. 1 Občianskeho zákonníka (novela Občianskeho zákonníka vykonaná zákonom č. 526/2002 Z. z.). Záver vyslovený v právnej vete je aplikovateľný aj na spôsob zániku poistenia podľa terajšieho znenia § 801 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

62.

ROZHODNUTIE

Občiansky súdny poriadok, ani iný všeobecne záväzný právny predpis nezakazuje, aby na tom istom stupni rozhodoval vo veci opakovane ten istý senát alebo sudca. Toto nie je dôvod na vylúčenie sudcu z konania a rozhodovania vo veci.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2004, sp. zn. Obdo V 54/2003)

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo 14. marca 2000, č. k. 1 Obo 161/99-161, zmenil rozsudok Krajského súdu v Ž. z 25. februára 1999, č. k. 19 Cb 16/97-132, ktorým bolo žalobe vyhovené tak, že odvolací súd žalobu zamietol. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že predmetom konania je návrh, aby súd vyslovil neplatnosť rozhodnutia predstavenstva žalovaného - R. d. P. o zrušení členstva žalobkyne v družstve s poukazom na ustanovenie zákona č. 162/1990 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve. Najvyšší súd Slovenskej republiky už rozhodnutím, č. k. 1 Obo 69/97, zo dňa 30. júna 1997 skonštatoval, že predmetný právny vzťah sa riadi ustanoveniami Obchodného zákonníka, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1992 a zároveň zrušil zákon o poľnohospodárskom družstevníctve. Dôvody, ktoré odvolateľ vo svojom odvolaní uviedol, nemajú preto právne opodstatnenie. Ustanovenia § 766 ods. 2, § 765 ods. 3 Obchodného zákonníka sa týkajú právnej povahy družstiev, netýkajú sa však jednotlivých právnych úkonov právnickej osoby, ktoré sa nemôžu spravovať a aplikovať neúčinnými právnymi predpismi. Preto treba vychádzať z ustanovenia § 231 ods. 4 Obchodného zákonníka, podľa ktorého súdna ochrana patrí len tomu členovi, ktorý sa proti rozhodnutiu predstavenstva odvolal na členskej schôdzi a členská schôdza vylúčenie potvrdila. V spornom prípade členská schôdza žalovaného ešte nerozhodla o vylúčení žalobkyne. Ide teda o predčasný návrh na začatie konania zo strany žalobkyne. Nie je v právomoci súdu rozhodovať o platnosti uznesenia predstavenstva. Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, napadnutý rozsudok zmenil podľa ustanovenia § 220 O. s. p. tak, že žalobu zamietol.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa a navrhla ho zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedla, že vo veci rozhodol nesprávne obsadený súd, pre-

tože predsedníčka odvolacieho senátu JUDr. M. F. v tejto veci už rozhodovala dňa 30. júna 1997 uznesením č. 1 Obo 69/97, pričom vo veci vyslovila opačný právny názor. Rozhodnutie odvolacieho súdu je tiež založené na nesprávnom právnom posúdení veci. V danej veci žalobkyňa postupovala podľa poučenia, ktoré obsahovalo rozhodnutie predstavenstva žalovaného zo dňa 21. mája 1992 o zrušení jej členstva u žalovaného, t. j., že žalobkyňa môže podať proti tomuto rozhodnutiu návrh na určenie, že zrušenie je neplatné, a to do jedného mesiaca od jeho doručenia. Preto žalobkyňa nemôže znášať následky zmätočného a nezákonného postupu žalovaného. Tvrdenie odvolacieho súdu, že o vylúčení ešte nerozhodla členská schôdza, je nepodložené, pretože je v rozpore s doterajšou súdnou praxou. Ďalšie upresňujúce dôvody dovolania žalobkyňa uviedla v písomnom podaní z 28. mája 2003 (č.l. 188). V ňom uviedla, že odvolací súd mal potvrdiť rozsudok súdu prvého stupňa, pretože ten správne vychádzal z toho, že spôsoby zániku členstva v družstve podľa ustanovenia § 231 ods. 1 Obchodného zákonníka nie sú určené vyčerpávajúco a podľa ustanovenia § 227 ods. 3 Obchodného zákonníka zaniká členstvo aj dňom zániku pracovného pomeru. Inak napadnuté uznesenie predstavenstva schválila členská schôdza družstva dňa 12. marca 1993. Súd je oprávnený riešiť otázku platnosti rozhodnutia predstavenstva, pretože týmto rozhodnutím malo dôjsť ku skončeniu pracovného pomeru. Ďalším podaním z 1. júla 2003 (č.l. 195) žalobkyňa poukázala na to, že ak niet iného orgánu, ktorý by o veci rozhodol, musí o ňom rozhodnúť súd (R 82/2002).

Žalovaný navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, a to proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný, dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z o d ň o v o d n e n i a :

Predmetom konania je platnosť rozhodnutia predstavenstva R. d. v P. z 21. mája 1992, ktorým rozhodlo podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona č. 162/1990 Zb. o zrušení členstva žalobkyne v tomto družstve, a to z dôvodu jej nadbytočnosti s tým, že táto lehota jej začne plynúť od 1. júna 1992 a skončí 31. júla 1992, kedy končí jej členský pomer. V tomto rozhodnutí je

poučenie, že žalobkyňa môže proti tomuto rozhodnutiu podať do jedného mesiaca návrh na súd, že zrušenie je neplatné.

Odvolačí súd v dovolaní napadnutom rozsudku, ako aj už v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení z 30. júna 1997, č. k. 1 Obo 69/97-123, vychádzal z právneho názoru, že na právny vzťah, ktorý je predmetom konania, sa vzťahujú ustanovenia Obchodného zákonníka, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1992, ktorým došlo ku zrušeniu zákona č. 162/1990 Zb. (§ 772 Obchodného zákonníka). Pokiaľ ide o jednotlivé intertemporálne ustanovenia Obchodného zákonníka, odvolací súd dospel k právnenému názoru, že ustanovenie § 766 ods. 2 a § 765 ods. 3 sa týkajú právnej povahy družstiev, netýkajú sa však jednotlivých právnych úkonov právnickej osoby, ktoré sa nemôžu spravovať a aplikovať neúčinnými právnymi predpismi. Preto treba vychádzať z ustanovenia § 231 ods. 4 Obchodného zákonníka, podľa ktorého ochrana patrí len tomu členovi, ktorý sa proti rozhodnutiu predstavenstva odvolal na členskej schôdzi a členská schôdza vylúčenie potvrdila. Tento právny názor odvolacieho súdu je nesprávny.

Podľa § 765 ods. 1 Obchodného zákonníka družstvá, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona, sa premieňajú na spoločnosti alebo družstvá podľa tohto zákona spôsobom, ktorý ustanovuje osobitný zákon.

Podľa ods. 3 cit. ustanovenia právna povaha družstiev uvedených v odseku 1 sa spravuje do zápisu zmien v obchodnom registri podľa odseku 2 doterajšími právnymi predpismi a stanovami.

Ustanovenie § 765 Obchodného zákonníka sa vzťahuje na družstvá založené do 1. januára 1992, a to podľa právnych predpisov platných do tohto dňa, keďže dňom 1. januára 1992 nadobudol účinnosť Obchodný zákonník (§ 775). Z cit. ustanovenia § 765 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že družstvá, ktoré vznikli pred 1. januárom 1992, teda aj R. d. v P., ktoré dňa 21. mája 1992 rozhodlo o zrušení členstva žalobkyne, sa nepremieňajú automaticky ex lége na družstvá (spoločnosti) podľa Obchodného zákonníka už dňom účinnosti Obchodného zákonníka, t. j. dňom 1. januára 1992, ale táto premena predstavuje dlhodobější proces, ktorý proces upravujú jednak aj ďalšie ustanovenia Obchodného zákonníka, ako aj osobitný zákon. Tento spôsob ich premeny osobitný zákon č. 42/1992 Zb. v ustanovení § 11 ods. 2 okrem iného upravuje tak, že transformované družstvo je povinné podať návrh na zmenu stanov alebo návrh na zápis právnickej osoby, na ktorú sa zmenilo do 60 dní odo dňa schválenia transformačného projektu, inak nastávajú dôsledky uvedené v § 765 ods. 4 Obchodného zákonníka, t. j. súd nariadi likvidáciu družstva.

Z uvedeného vyplýva, že cit. ustanovenie § 765 ods. 3 nie je možné vykladať spôsobom, ako to urobil odvolací súd, t. j. právne pomery družstva vzniknutého pred 1. januárom 1992 posudzovať dualisticky, a to jeho právnu povahu v užšom slova zmysle posudzovať podľa právnych predpisov platných pred 1. januárom 1992 a jeho rozhodnutie posudzovať už podľa jednotlivých ustanovení Obchodného zákonníka. Totiž pokiaľ nedôjde ku transformácii družstva vzniknutého pred 1. januárom 1992, na družstvo (spoločnosť) podľa Obchodného zákonníka, dovtedy v zásade družstvo existuje v podobe, ako vzniklo do 1. januára 1992, t. j. spravujú ho a konajú v jeho mene orgány a osoby ustanovené podľa predpisov platných pred 1. januárom 1992 a tieto orgány a osoby sú oprávnené postupovať spôsobom, ako aj v medziach a s kompetenciami, ako tieto vyplývajú z právnych predpisov platných pred 1. januárom 1992. Ide o prechodné obdobie, ktoré osobitne upravujú spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia Obchodného zákonníka. Preto pochybil odvolací súd, ak dôsledne nezisťoval, v akom štádiu transformácie sa nachádzalo Rofnícke družstvo Pribylina ku dňu 21. máj 1992, či táto transformácia sa prípadne už uskutočnila, či došlo ku zmenám predpokladaných aj ustanovením § 765 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorého už zapísaním zmien doterajšieho družstva v obchodnom registri sa tieto pokladajú za družstvo založené podľa tohto zákona. Práve na tieto skutočnosti poukázal žalovaný v podanom odvolaní (č.l. 140), v ktorom sa zaoberá postupom a stavom vlastnej transformácie, pripája k nemu aj kópiu návrhu na vykonanie zmien zápisu v obchodnom registri z 20. januára 1993, pričom žalovaný uvádza, že táto zmena bola zaregistrovaná až dňa 5. apríla 1993. Následne žalovaný z tohto stavu vyvodzuje, že v čase vydania rozhodnutia vo vzťahu k žalobkyni mal postupovať ešte podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona č. 162/1990 Zb. Vzhľadom na nesprávny právny názor, z ktorého vychádzal odvolací súd, uvedené tvrdenia žalovaného zostali nepovšimnuté a odvolací súd nezisťoval stav transformácie tohto družstva. Teda dovolanie v časti, ktorou sa namieta to, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, je dôvodné.

Dovolanie nie je však dôvodné v časti namietajúcej nesprávne obsadenie súdu [§ 237 písm. g)]. Občiansky súdny poriadok, ani iný právny predpis totiž nezakazuje, aby na tom istom stupni rozhodoval o veci opakovane ten istý senát alebo sudca. Preto odvolací súd rozhodujúc znovu v senáte, ktorému predsedala JUDr. F., v tomto smere postupoval v súlade so zákonom.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O. s. p. zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom právny názor dovolacieho súdu je preň záväzný (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

63.

ROZHODNUTIE

Ak Úrad priemyselného vlastníctva SR nie je účastníkom občianskeho súdneho konania, nemôže mu súd v konaní ukladať povinnosti týkajúce sa zápisu ochrannej známky do registra ochranných znáмок.

Na konanie vo veci ochrannej známky sa vzťahujú predpisy o správnom konaní. Rozhodnutie Úradu priemyselného vlastníctva SR preskúmava súd iba ak koná podľa 5. časti Občianskeho súdneho poriadku.

Ak súd prvého stupňa žalobu zamietol z dôvodu, že o určení neplatnosti zmluvy nie je daný naliehavý právny záujem, odvolací súd nemôže tento rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť, pretože tým by porušil zásadu dvojnásťročnosti konania.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2004, sp. zn. Obdo V 57/2003)

Krajský súd v N. rozsudkom z 21. marca 2002, č. k. 18 Cb 26/00-103, žalobu zamietol a rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. na určení neplatnosti zmluvy o prevode práv k ochrannej známke „ZELKO“, zapísanej v registri ochranných znáмок pod č. 157895, uzavretej medzi spoločnosťou N., š. p., N. Z. a Ing. V M. dňa 26. marca 1994, nie je daný naliehavý právny záujem. Ak by aj súd tejto žalobe vyhovel, týmto by nedošlo ku zmene právneho postavenia žalobcu, ani by sa jeho postavenie nestalo neistým. Takýmto určením neplatnosti zmlúv o prevode práv a povinností k ochrannej známke „ZELKO“ by sa žalobca nestal majiteľom ochrannej známky. O určení, kto je majiteľom ochrannej známky, rozhoduje Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky tak, ako to vyplýva z § 12 ods. 2 zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach. V prípade, ak by bola aj žaloba prípustná, žalobca nepreukázal, resp. nepredložil relevantný dôkaz, že sa stal majiteľom ochrannej známky, a preto žaloba nie je dôvodná ani v tejto časti.

Na odvolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 5. februára 2003, č. k. 2 Obo 170/02-140, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že:

- zmluva o prevode práv a povinností k ochrannej známke "ZELKO", uzavretá dňa 26. marca 1994 medzi N., š. p., N. Z. a Ing. V. M., F. M., je neplatná,
- zmluva o prevode práv a povinností k ochrannej známke „ZELKO“, uzavretá medzi Ing. V. M., F. M. - žalovaným 1/ a obchodnou spoločnosťou K. M., s. r. o. - žalovaným 2/, je neplatná,
- majiteľom ochrannej známky „ZELKO“, zapísanej na Úrade priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky v registri ochranných známk pod č. 157895, je žalobca.

Na základe tohto rozsudku Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vykoná zmenu zápisu v registri ochranných známk ohľadne známky „ZELKO“, evidovanej pod č. 157895, ku ktorej dochádza týmto rozsudkom.

V prevyšujúcej časti, ktorou žalobca žiada určiť, že zápis prevodu ochrannej známky „ZELKO“ úradom priemyselného vlastníctva je neplatný, konanie zastavil a rozhodol o náhrade trov konania. Zmenu rozsudku súdu prvého stupňa odvolací súd odôvodnil týmito skutkovými a právnymi závermi:

Prvou otázkou, ktorú prvostupňový súd nesprávne posúdil, bol ním nesprávne posúdený nedostatok naliehavého právneho záujmu na strane žalobcu [§ 80 písm. c) O. s. p.]. Naliehavý právny záujem zákon priamo nedefinuje, ale ak nevyplyva priamo z návrhu, súd ho zisťuje z vyjadrení žalobcu a z celkového jeho postavenia k právnemu vzťahu, ktorého určenia sa domáha. V praxi súdov sa bežne akceptuje názor vyslovený v „Zborníku IV“ (Zborník stanovísk, správ, o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SR 1970 - 1983), vydaného Najvyšším súdom ČSSR, Praha 1986, str. 176, kde je príkladmo uvedené, že „naliehavý právny záujem jestvuje najmä vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu, alebo ak by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým“. Obmedzovať sa na toto konštatovanie, len z neho vychádzať, prípadne ho rozvádzať, by bolo nesprávne, aj keď všeobecne pokrýva najviac prípadov naliehavého právneho záujmu, vrátane tohto sporu. Žalobca privatizoval prevádzku N., š. p., M. so všetkým, čo k tejto prevádzke patrilo, vrátane ochrannej známky „ZELKO“ a je len prirodzené, že má naliehavý právny záujem, aby túto ochrannú známku mohol naďalej používať. Nič na tom

nemení, že také isté práva by mohli uplatniť aj iné prevádzky bývalého štátneho podniku, ak túto ochrannú známku používali,

Prvostupňový súd mal za preukázané a konečne ani samotným žalovaným nebolo spochybňované, že ochranná známka „ZELKO“ patrila N., š. p. a používalo ju viac prevádzok tohto štátneho podniku, medzi ktorých užívateľov v tom čase nepatril ani jeden zo žalovaných. Zákon č. 9[^]/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby riešil aj s tým spojené duševné vlastníctvo.

Podľa § 11 ods. 5 cit. zákona: „Zakladateľ nevyjme časť majetku podniku, ktorú tvoria alebo s ktorou sú spojené práva z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva [§ 6 ods. 1 písm. k)]. Tieto práva prevedie podnik zmluvou na nadobúdateľa privatizovaného majetku“.

Ďalej ustanovenie § 16 tohto zákona stanoví: „Práva z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva sa prevádzajú na základe zmluvy uzavretej medzi podnikom a nadobúdateľom“,

Už z týchto ustanovení vyplýva, že ochranná známka mala tvoriť súčasť privatizačného projektu a iné dispozície s ňou boli v rozpore so zákonom, V tomto ani viackrát novelizovaný zákon č. 9[^]/1991 Zb. v podstate nič nemenil. V tom treba aj odvolaniu prisvedčiť. Bývalý štatutárny zástupca nemal právo vyčleniť si ochrannú známku z privatizačného projektu a s touto osobitne nakladať.

Už ďalšia dispozícia, ktorú vykonali žalovaní (vlastne Ing. V. M. ako fyzická osoba a K. M., s. r. o., patriace Ing. M.), nemohla nadobudnúť zo zákona platnosť, preto ani prevod ochrannej známky na túto spoločnosť nebol platný a aj túto neplatnosť bolo treba vysloviť.

Privatizácia N., N. Z. bola ukončená a nedostatok, ktorý tu bol spôsobejný tým, že nebola v jej rámci prevedená ochranná známka (aj keď mala byť) a nie je možné tento nedostatok odstrániť dodatočným podpisom zmluvných strán, ktoré tak v rámci privatizácie mali urobiť, súd určil aj vlastníctvo k spornej ochrannej známke.

Kvôli úplnosti a vykonateľnosti rozsudku konštatoval súd aj následok, ktorý vyvolá v evidencii ochranných známok na Úrade priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Postup pri zápise ochranných známok sa riadi osobitným právnym predpisom (zákon č. 55/1997 Z. z.), a preto o časti návrhu, ktorá sa dotýkala postupu pri zápise ochrannej známky, súd konanie zastavil z dôvodu vecnej nepríslušnosti.

Odvolaací súd nepovažoval za potrebné hodnotiť vzťah účastníkov k predmetnej ochrannej známke z iných dôvodov, pretože pre posudzovanie veci to považuje za irelevantné.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní a navrhli ho zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, lebo napadnutý rozsudok vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Na zdôvodnenie dovolania uviedli:

O určení, kto je majiteľom ochrannej známky, rozhoduje úrad priemerného vlastníctva, ako to vyplýva z § 12 ods. 2 zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach. Preto podľa názoru odporcov nie je súdna žaloba v tomto prípade prípustná. Navrhovateľ nepreukázal, resp. nepredložil relevantný dôkaz, že sa stal majiteľom ochrannej známky. Preto je určovací návrh nedôvodný v časti, v ktorej sa domáha, aby súd určil, že majiteľom ochrannej známky „ZELKO“, zapísanej v registri ochranných známkov pod č. 157895, je navrhovateľ. Odporca preukázal, že v čase privatizácie N., š. p., N. Z. sa konzervačný prípravok na nakladanie uhoriek vyrábala v štyroch jeho prevádzkach a tieto ho označovali ochrannou známkou „ZELKO“.

Ak by zakladateľ, resp. majiteľ ochrannej známky, resp. Fond národného majetku Slovenskej republiky chceli previesť ochrannú známku „ZELKO“ na navrhovateľa, tak to mohli urobiť a nič im v tom nemohlo zabrániť. Ak tak neurobili, tak asi preto, že to nechceli urobiť. Preto v prílohe č. 23 zo dňa 22. februára 1994 ku zmluve o predaji časti podniku č. 462/1994, uzavretej medzi Fondom národného majetku Slovenskej republiky a navrhovateľom je uvedené, že k prevádzke M. nepatria žiadne práva k licenciám, vynálezom, patentom alebo ochranným známkam. Najvyšší súd Slovenskej republiky nie je tým subjektom, ktorý by mohol nahradiť vôľu vyššie uvedených subjektov a previesť ochrannú známku „ZELKO“ z pôvodného majiteľa na navrhovateľa. Tu Najvyšší súd Slovenskej republiky prekročil rozsah svojho oprávnenia a neakceptoval prílohu č. 23. Ochranné známky a ostatné práva duševného vlastníctva zostali vlastníctvom štátneho podniku N., N. Z.. Je nepochopiteľné, že sa navrhovateľ domáha vlastníctva k ochrannej známke „ZELKO“ z titulu kúpy prevádzky Močenok, keď podpísal prílohu č. 23.

Taktiež nie je možné dospieť k záveru, že titulom zániku právnej subjektivity pôvodného majiteľa ochrannej známky, teda N., š. p., N. Z., ochranná známka prešla na nového majiteľa, ktorým je práve navrhovateľ.

Ak teda Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že zmluvy o prevode práv a povinností k ochrannej známke „ZELKO“ sú neplatné, tak potom právo k ochrannej známke „ZELKO“ zaniklo podľa § 22 písm. h) zákona č. 174/1988 Zb. o ochranných známkach zánikom právnej subjektivity N., š. p., N. Z., a to dňom 13. decembra 1994.

Rozhodnutím Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 2438 1994 - 420, zo dňa 16. marca 2004, bol zrušený bez likvidácie N., š. p., N. Z. Majetok štátneho podniku prešiel podľa privatizačného projektu so všetkými aktívami a pasívami, právami a záväzkami i neznámymi, vrátane záväzkov z pracovno-právnych vzťahov, v hodnote 296 777 000,- Sk na Fond národného majetku Slovenskej republiky, okrem práv uvedených v § 16 zákona č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Z obchodného registra Okresného súdu B. - vidiek, odd. Pš 138 bol vymazaný N., š. p., N. Z., IČO: 00 474 321, dňom 13. decembra 1994. Do tohto dňa mohol štátny podnik prevádzať práva k ochranným známkam na tretie subjekty a štátny podnik N., N. Z. tak aj skutočne robil.

Podľa § 6 ods. 1 písm. j) zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení platnom k 31. decembru 1994, privatizačný projekt podniku, okrem iného, obsahuje „spôsob prevodu práv priemyselného alebo iného duševného vlastníctva, prerokovaný s Úradom pre vynálezy“. Podľa § 11 ods. 6 cit. zákona „zakladateľ nevyjme časť majetku podniku, ktorú tvoria, alebo s ktorou sú spojené práva z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva. Tieto práva sa prevádzajú zmluvou“. Podľa § 16 cit. zákona „práva z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva sa prevádzajú na základe zmluvy uzavretej medzi podnikom a nadobúdateľom“.

Na základe uvedeného je nesporné, že v rámci prevodu majetku štátu na iné osoby podľa zákona č. 92/1991 Zb. je možné nadobudnúť práva k ochrannej známke výlučne iba zmluvou medzi jej doterajším majiteľom (podnikom) a nadobúdateľom. Toto platí však len za predpokladu, že privatizačný projekt privatizovaného podniku obsahuje spôsob prevodu práv priemyselného alebo iného duševného vlastníctva. Tu Najvyšší súd Slovenskej republiky porušil zákon, keď rozhodol, že majiteľom ochrannej známky je navrhovateľ.

Podľa názoru odporcu nie je možné nahradiť zmluvu o prevode práv a povinností k ochrannej známke „ZELKO“ podľa § 16 cit. zákona rozhodnutím súdu. Ustanovenie § 16 citovaného zákona je kogentným ustanovením a nedáva možnosť ani priestor, aby sa zmluvný prevod práv a povinností k ochrannej známke nahradil iným úkonom, napr. rozhodnutím súdu.

Žalovaní doplnili dovolanie ešte podaním z 19. februára 2004, ktoré bolo podané už po uplynutí jednomesačnej dovolacej lehoty (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorým podaním v zásade iba upresnili predchádzajúce dovolacie dôvody (na nové dovolacie dôvody uplatnené po uplynutí dovolacej lehoty dovolací súd už nemôže prihliadnuť).

Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že navrhuje ho zamietnuť, lebo rozsudok odvolacieho súdu považuje v celom rozsahu za správny a zákonný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, a to proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento mimoriadny opravný prostriedok prípustný, podané dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z o d ť o v d n e n i a :

Odvolací súd pochybil v prvom rade v tom, že si náležitě neozrejmil predmet konania a zrejme z tohto dôvodu dva výroky jeho rozsudku nie sú v súlade s tým, čoho sa žalobca v tomto konaní domáhal a s tým, čo zostalo predmetom konania po tom, čo súd prvého stupňa rozhodol o pripustení, ale aj nepripustení zmenenej žaloby (č.l. 98). Žalobca pôvodnú žalobu zo dňa 18. mája 2000 podaním z 13. februára 2002 (č.l. 86-89) zmenil tak, že žiadal určiť neplatnosť zmluvy o prevode práv a povinností k ochrannej známke zo dňa 26. marca 1994, že zápis prevodu ochrannej známky „ZELKO“ úradom na základe žiadosti žalovaného v 1. rade z 26. marca 1998 je neplatný, že zmluva o prevode práv a povinností k ochrannej známke „ZELKO“, uzavretá medzi Ing. M., F. M. a obchodnou spoločnosťou K. M., s. r. o. je neplatná, že zápis prevodu ochrannej známky „ZELKO“ úradom na K. M., s. r. o. s účinnosťou od 29. mája 2001 je neplatný a napokon, že určuje, že majiteľom ochrannej známky ZELKO je žalobca.

Súd prvého stupňa o uvedenej zmene žaloby rozhodol uznesením na pojednávaní konanom dňa 21. marca 2002 (č.l. 98 p.v.) tak, že pripustil zmenu žaloby, týkajúcu sa zmluvy o prevode práv a povinností k ochrannej známke „ZELKO“, uzavretej medzi žalovanými. Nepripustil zmenu žaloby týkajúcu sa neplatnosti zápisov prevodu ochrannej známky „ZELKO“ Úradom priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Ďalšia časť petitu žalobcu, uvádzaná žalobcom v podaní z 13. februára 2002 oproti pôvodnej žalobe zostala nezmenená.

Z takto vymedzeného predmetu konania vyplýva, že odvolací súd nad rámec žaloby rozhodol v tej časti výroku svojho rozsudku, ktorou určil, že na základe tohto rozsudku Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vykoná zmenu zápisu v registri ochranných znáмок ohľadne známky „ZELKO“, evidovanej pod č. 157895, ku ktorej dochádza týmto rozsudkom. Odhliadnuc od toho, že tento výrok rozsudku nie je dostatočne určitý, keďže sa v ňom výslovne neuvádza, aké zmeny má úrad na základe tohto rozsudku v registri ochranných znáмок vykonať, je zrejmé, že žalobca nežiadal, aby súd o takejto povinnosti úradu rozhodol, pričom Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky v tejto veci nie je ani účastníkom konania a naviac o takejto povinnosti nerozhodol ani súd prvého stupňa. Pritom je zrejmé, že nejde o súdne rozhodnutie podľa § 17 zákona č. 55/1997 Z. z., podľa ktorého úrad vymaže ochrannú známku na základe súdneho rozhodnutia za taxatívne stanovených podmienok.

Pokiaľ odvolací súd v časti týkajúcej sa určenia, že zápis prevodu ochrannej známky Úradom priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky je neplatný, konanie zastavil, a to z dôvodu vecnej nepríslušnosti súdu, aj v tomto smere pochybil predovšetkým z dôvodu, že táto časť sa nestala predmetom konania. Ako už bolo vyššie uvedené, súd prvého stupňa uznesením z 21. marca 2002 v tejto časti zmenu žaloby nepripustil a z tohto dôvodu rozsudkom z 21. marca 2002 o nej ani nerozhodol. Naviac, ak odvolací súd v tejto časti konanie zastavil podľa § 104 ods. 1 O. s. p., že nie je daná právomoc súdu, potom mal vec postúpiť príslušnému orgánu.

Aj keď dovolateľ výslovne tieto vady rozsudku odvolacieho súdu v dovoľaní nenamietal, dovoľací súd na ne musel prihliadnuť, pretože tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O. s. p.).

Oporu v zákone nemá ani ďalší výrok rozsudku odvolacieho súdu. Ide o výrok, ktorým odvolací súd určil, že majiteľom ochrannej známky „ZELKO“, zapísanej na Úrade priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky v registri ochranných znáмок pod č. 157895, je žalobca. Odvolací súd pre opodstatnenosť tohto výroku neuviedol žiadne právne relevantné dôvody. Ním uvádzaná len tá okolnosť, že privatizácia pôvodného vlastníka tejto ochrannej známky N., N. Z., bola už ukončená a že v jej rámci ochranná známka nebola prevedená, pričom tento nedostatok nie je možné odstrániť dodatočným podpisom zmluvných strán pre nadobudnutie vlastníctva k ochrannej známke kýmkoľvek, nemôže byť právne významná. Nadobudnutie vlastníctva k veci vo všeobecnosti upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 132. Podľa neho vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu ale-

bo na základe iných skutočností ustanovených zákonom. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, že by o vlastníctve žalobcu k spornej ochrannej známke rozhodol podľa tohto ustanovenia, prípadne podľa niektorého iného ustanovenia Občianskeho zákonníka. V tomto smere odvolací súd nevychádzal ani z ustanovenia § 29 ods. 2 zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach, podľa ktorého ochranná známka prechádza na nového majiteľa v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi. Vzhľadom na nedostatok dôvodov, ktoré na odôvodnenie tohto výroku uviedol odvolací súd, dovolaní súd uvedený výrok odvolacieho súdu považuje za nepréskúmateľný. V danej veui odvolací súd nebo! ani v postavení správneho súdu, kedy by rozhodoval podľa piatej cti § ti Občianskeho súdneho poriadku, keďže podľa ustanovenia § 37 zákona é, 55/1997 Z. z. v znení jeho noviel na konanie vo veci ochrannej známky sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní s výnimkou taxatívne uvedených ustanovení. Z toho potom vyplývajú právomoci súdu podľa piatej časti O. s. p.

Napokon nesprávne sú aj výroky, ktorými odvolací súd rozhodol o neplatnosti zmlúv týkajúcich sa prevodu práv a povinností k spornej ochrannej známke. Zmluvu o prevode práv a povinností k ochrannej známke „ZELKO“ zo dňa 26. marca 1994 odvolací súd považoval za neplatnú výlučne z dôvodu, že táto nie je v súlade so zákonom č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení jeho noviel [§11 ods. 5, § 6 ods. 1 písm. k) a § 16], keďže podľa názoru odvolacieho súdu ochranná známka mala tvoriť súčasť privatizačného projektu a iné dispozície s ňou boli v rozpore so zákonom. Keďže zmluva z 26. marca 1994 je neplatná, preto nemôže byť platná ani následne zmluva o prevode na obchodnú spoločnosť K. M., s. r. o.

Fond národného majetku zmluvou o predaji podniku č. 462/1994 z 11. marca 1994 previedol podľa zákona č. 92/1991 Zb. v znení jeho noviel na žalobcu časť majetku N., N. Z., a to prevádzku N. a S. - M. Podľa či. II. bodu 5 tejto zmluvy na kupujúceho prechádzajú všetky práva vyplývajúce z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva, ktoré sa týkajú činnosti časti podniku. Prechod týchto práv je predmetom osobitnej zmluvy medzi podnikom a kupujúcim. Podľa či. III. bod 2 zmluva nadobúda účinnosť 1. apríla 1994. Z doterajšieho obsahu spisu sa javí a účastníci konania ani nespochybňujú, že osobitná zmluva v zmysle či. II. bodu 5 zmluvy uzavretá nebola. Výklad zákona č. 92/1991 Zb. v znení jeho noviel, ako ho interpretoval v danej veci odvolací súd, nie je správny. Cieľom ustanovenia zákona č. 92/1991 Zb. v znení jeho noviel citované odvolacím súdom je zabrániť tomu, aby nedošlo k znefunkčneniu (napr. zastaveniu výroby) privatizovaného podniku z dôvodu, že by na nového nadobúdateľa podniku neprešli aj

práva z priemyselného alebo duševného vlastníctva. Ak by tieto práva prešli na tretiu osobu, táto by novému nadobúdateľovi mohla brániť vo výrobe vecí, na ktoré by sa vzťahovali práva z priemyselného vlastníctva, patriace tretej osobe. Tento zákonný cieľ je však dosiahnuteľný iba vtedy, ak sa privatizovaný podnik prevádza ako celok na jednu fyzickú, či právnickú osobu. Ak sa však privatizovaný podnik prevádza po častiach na viacero osôb, potom citované ustanovenia vo vzťahu ku každej osobe, nadobúdajúcej časť podniku, aplikovať nie je možné, a preto v tomto smere je rozhodujúci skutočný obsah privatizačného projektu, ako aj obsah jednotlivých zmlúv, pri uzatváraní ktorých aj v týchto prípadoch platí v zásade zmluvná voľnosť. Teda, ak žalobca neuzavrel s FNM SR zmluvu, týkajúcu sa práva k ochrannej známke „ZELKO“, ale túto zmluvu uzavrel dňa 26. marca 1994 žalovaný v 1. rade, nemožno z tohto dôvodu zmluvu z 26. marca 1994 považovať za neplatnú.

Z doterajšieho obsahu spisu sa javí, že predávajúci (t. j. FNM SR) zmluvou zo 16. marca 1994, ale ani žiadnou ďalšou zmluvou nemal v úmysle previesť na žalobcu aj práva k ochrannej známke „ZELKO“. Tomu nasvedčuje najmä príloha č. 23 zo dňa 22. februára 1994 k zmluve č. 462/1994, podľa ktorej k prevádzke M. nepatria žiadne práva k licenciám, vynálezom, patentom alebo ochranným známkam (č.l. 30). Tiež tomu nasvedčuje aj delimitačný protokol o prevode majetku privatizovaného štátneho podniku N., N. Z. z 11. marca 1994 (č.l. 32-35), kde v bode 21 sa uvádza, že súpis licencií, vynálezov a zlepšovacích návrhov týka sa T.V. S., s. r. o., N. Z., netýka sa M., s. r. o., Z. Teda aj keď v zmluve zo 16. marca 1994 bolo deklarované v bode 5, že na kupujúceho prechádzajú všetky práva vyplývajúce z priemyselného vlastníctva, ktorých prechod má byť predmetom osobitnej zmluvy, zjavne ochranná známka „ZELKO“ nebola predmetom privatizácie realizovanej v prospech žalobcu,

Z uvedeného vyplýva záver, že za doterajšieho skutkového a právneho stavu u žalobcu nie je osvedčený naliehavý právny záujem na určovacom výroku [§ 80 písm. c) O. s. p.]. Žalobca ani len neuvádza žiadnu takú skutočnosť, z ktorej by bolo možné odvodiť v jeho prospech nejaké právo ku spornej ochrannej známke. Preto z tohto hľadiska u neho niet práva, ktoré by bolo ohrozené alebo neisté. V tomto smere závery súdu prvého stupňa celkom zodpovedali obsahu spisu.

Súd prvého stupňa žalobu o neplatnosť zmlúv zamietol z jediného dôvodu, a to preto, že na takomto určení nie je daný naliehavý právny záujem. Teda otázku platnosti týchto zmlúv vôbec neposudzoval. Za tohto stavu odvolací súd pochybil aj v tom, že vo veci rozhodol v rozpore so zásadou dvojinn-

šťančnosti občianskeho súdneho konania (§ 9, § 10 O. s. p.). Ak odvolací súd dospel k záveru, že vo veci je daný naliehavý právny záujem, potom mal rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 O. s. p.).

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O. s. p. zrušil celý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Právny názor dovolacieho súdu je pre odvolací súd záväzný (§ 243d ods. 1 O. s. p.).